

RUDAR

ČASOPIS POSLOVNEGA SISTEMA PREMGOVNIK VELENJE
november 2004, številka 10, leto XXXVIII

Delajmo varno - do konca!

stran 5

In tako se začne stresni dan

stran 8

Delo mora spodbujati razmišljanje

stran 10

Učeče se podjetje

stran 12

4 Strateški konferenci matere in hčere

8. poslovno-strateška konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje bo 30. novembra ter 1. in 2. decembra. Na njej bodo udeleženci izdelali verifikacijo razvojnega načrta za naslednje desetletno obdobje, pregledali načrte poslovanja matične družbe in vseh odvisnih družb v letu 2005 in jih potrdili, s tem pa dali družbam smernice za delo v prihodnjem letu.

5 Delajmo varno do konca delovnega leta

6 Tudi varnost v skladu s standardom

V Premogovniku Velenje že imamo v skladu s standardi ISO urejen proces pridobivanja premoga področje ravnanja z okoljem, čaka pa nas še ureditev prav gotovo najpomembnejšega področja v premogovniku, to je varnosti. To področje ureja standard OHSAS 18001.

7 Hitreje in varneje do jamskih delovišč

8 In tako se začne stresni dan.

9 Večja vlaganja – prihranek

10 Delo mora spodbujati razmišljanje

Inovator Roman Oblak: "Že pri svojem prejšnjem delu sem vedno gledal na to, da je delo potekalo varno in poskušal varnost še izboljšati. Najpomembnejše je, da se pri kateremkoli delu nihče ne poškoduje in da delo poteka nemoteno."

12 Učenje je potreba in nagrada

13 Še en dokaz, da smo na pravi poti

Sredi novembra sta dva pomembna dogodka obeležila našo zavezo kulturi znanja in nenehnega učenja. Prvi je podpis načel Listine Učee se podjetje in drugi prejem priznanja TOP 10 2004 za sistematično investiranje v znanje in skrb za izobraževanje zaposlenih.

15 Prevetritev 80 proizvodnih programov

16 MFG/PRO začenja živeti v praksi

17 Deli podporja gredo na Kitajsko

18 Redna zunanja presoja v PLP

19 Novi Telkom Sistemi

20 Podpisi za pravično odmero dohodnine

21 Obudili spomine na domovino

22 Prišli – odpeli – zmagali

24 Naš gost: Matjaž Emeršič

26 Alkohol ubija!

Od 4. novembra do 3. decembra je mesec boja proti drogam oziroma odvisnostim in njegovo kratko sporočilo je Znamo sodelovati. V tem času potekajo po Sloveniji številne preventivne dejavnosti, ponekod pa se že tako odvijajo celo leto. Vse poteka z namenom: pogovarjamo se o stvareh, problemih, iščimo zanje rešitve, sodelujemo.

28 Spoznajmo Japonsko (4)

30 Zdravje: Dejavniki, ki omogočajo zdravje

32 Športno društvo

Časopis poslovnega sistema
Premogovnik Velenje,
november 2004, številka 10

Izdajatelj

Poslovni sistem Premogovnik
Velenje

Uredništvo

Glavna in odgovorna urednica:
Diana Janežič

Novinarka in lektorica: Dragica
Marinšek

Oblikovanje: Ivo Hans Avberšek
Naslov: Uredništvo Rudarja,
Partizanska 78, 3320 Velenje,
tel. 03/899 61 00, int. 63-96,
fax. 03/5869-131

E-mail: Diana.Janezic@rlv.si,
Ivo.Avbersek@rlv.si

Uredniški odbor

Božena Steiner, predsednica,
Tatjana Krenker - gospodarsko
področje, Boris Potrč - tehnično
področje, Bojan Stropnik - razvoj-
no področje, Tomo Lipnik - sin-
dikar, Pavel Župevc - svet delav-
cev, Janja Juvan - IP HTZ, Mojca
Ževart - ERiCo, Metka Marič -
Gost, Borut Zager - Habit, Ivan
Pečovnik - RGP, Milena Krof -
PLP, Miro Sitar - Telkom sistemi,
Jožica Peterlin - športno društvo

Grafična priprava

Eurograf, d.d. Velenje

Tisk

Eurograf, d.d. Velenje

Naklada 4000 izvodov

Mesečnik Rudar prejemajo zapo-
sleni v poslovnem sistemu Pre-
mogovnik Velenje brezplačno.
Davek na dodano vrednost po
stopnji 8,5%. Poština plačana
pri pošti 3320.

Potrebne bo še več podjetniške miselnosti in inovativnosti

Najbrž ni naključje, da sem dobil izziv, naj se v uvodniku našega glasila oglasim v obdobju iztekanja enega poslovnega leta in planiranja drugega.

Moj uvodnik ni namenjen predstavljanju podjetja v številkah, analiziranju preteklosti z uporabo finančnih kazalnikov, napovedovanju prihodnosti s stopnjami rasti in spremembami strukturnih deležev med ekonomskimi kategorijami.

Namenjen je predstavitvi sektorja, ki ga vodim, drugim zaposlenim in pogledu ekonomista na podjetje, v katerem na različnih funkcijah delujem že lepo število let. Plan za leto 2005 in

planski proces v Premogovniku Velenje sta dobro izhodišče za nadaljevanje uvodnika.

Za načrtovanje v našem poslovnem sistemu je značilna kakovost. Dokaz je, da cilje podjetja na osnovi načrtovanih strategij tudi dosegamo. Načrtovanje se že dolgo ne izvaja samo zaradi načrtovanja samega kot v časih centralno planskega gospodarstva in dogovorne ekonomije.

Proces planiranja je izboljšán; letos smo začeli z aktivnostmi, da bo proces planiranja v celoti informacijsko podprt. Pri finančnem načrtovanju sodelujejo vse poslovne funkcije v podjetju; odločitve nosilcev poslovnih funkcij imajo finančne posledice predvsem v luči doseganja kratkoročnih in dolgoročnih strateških ciljev.

Priprava plana podjetja je zaupana, po pooblastilih, gospodarskemu sektorju, ker pravijo, da se na številke spoznamo. Z njimi prinesemo vsem področjem in dejavnostim podjetja vsebino, čeprav je vir števil pri njih samih. Številke, ki jih gospodarski sektor pripravlja, so izmerjena posledica planiranja in realiziranega življenja Premogovnika Velenje.

Prvi osnutki plana za leto 2005 so na osnovi izhodišč, ki jih je posredoval odvisnim družbam Holding Slovenske elektrarne, že v zaključni fazi. Plan za leto 2005 bo verificiran konec meseca na strateški konferenci poslovnega sistema Premogovnik Velenje. S tekočim izpolnjevanjem odgovornosti podjetja, kar se tiče tržnih učinkov obsega prodaje, likvidnosti in plačilne sposobnosti, smo lahko zadovoljni. Donosnost, ki jo pričakujejo lastniki, in konkurenčnost delnic sta še vedno nedosežena ci-

lja. Zaposleni imajo zanesljivo zaposlitev in možnost napredovanja, dobavitelji in drugi upniki v nas prepoznajo zanesljivo kreditno usposobljenost in boniteto, družbena skupnost nam priznava velike dosežke. Premogovnik Velenje uspešno uresničuje svoj dolgoročni strateški načrt.

Zaradi pravočasno zaznane krize v preteklosti, vezane na življenjski cikel podjetja in proizvod, smo podjetje v prestrukturiranju; gledano razvojno staro podjetje, gledano finančno bilančno pa podjetje v stagnaciji.

Kot vsako podjetje, ki deluje na trgu, bomo tudi mi, bolj kot v preteklosti, prisiljeni upoštevati in delovati po načelih tržne ekonomije. Trenutno se nahajamo v obdobju, ko še vedno zamenjamo dobiček in povečanje premoženja, vendar v prihodnje ali trajno tega ne bomo mogli opustiti. V to nas silijo lastniki kot tudi načelo trajnega in uspešnega delovanja podjetja.

Novih izzivov nam ne primanjkuje, njihova realizacija pa bo morala biti podprta tudi s pozitivnimi ekonomskimi učinki. V gospodarskem sektorju se s številkami ukvarjajo služba kontrolinga, služba računovodstva in finančna služba, z nabavo in skladiščenjem prvin poslovnega procesa služba nabave, s prodajo učinkov služba prodaje. Sodelovanje managerske ekipe gospodarskega sektorja je trdno, zahtevala ga bo tudi vedno večja vpetost v pravila in načela tržne ekonomije. Gospodarskemu sektorju po pooblastilih pripada tudi koordinacija finančne funkcije, ki pomeni priskrbo, uporabo in vračanje denarja za zagotavljanje nemotenega poslovnega procesa podjetja.

Managerski ekipi gospodarskega sektorja želim izreči pohvalo za prizadevno in strokovno delo, še posebej v obdobju uvajanja novega informacijskega sistema. Vesel in ponosen sem, da zaposleni v gospodarskem sektorju svojo največjo referenco vidijo v uspešno zaključenih delovnih nalogah in projektih.

Vsem sodelavcem v Premogovniku Velenje želim veliko energije ob zaključku poslovnega in koledarskega leta, v novem letu pa poleg energije še več podjetniške miselnosti in inovativnosti.

Boris Močilnik, direktor za gospodarsko področje

Strateški konferenci matere in hčere

11. in 12. novembra je v Ribnem pri Bledu potekala 2. strateška konferenca skupine HSE, 30. novembra ter 1. in 2. decembra pa bo v Fiesi tekla 8. poslovno-strateška konferenca poslovnega sistema Premogovnik Velenje.

Strateške konference HSE so se udeležili direktorji družb skupine HSE in strokovni sodelavci, ki so vključeni v doseganje zastavljenih ciljev po družbah. Častni gost je bil minister za okolje, prostor in energijo mag. Janez Kopač.

Na konferenci so predstavili naloge, izhajajoče iz Razvojnega načrta skupine HSE 2004/2013, osvetlili stanje slovenskega trga z električno energijo, pregledali že izvedene naložbe v nove proizvodne zmogljivosti in predstavili možne nove projekte.

Mag. Drago Fabijan, generalni direktor HSE, je v uvodu konference osvetlil situacijo slovenskega energetskega trga in ugotovil, da elektroenergetska bilanca Slovenije kljub sprejeti odločitvi o novem investicijskem ciklusu še vedno kaže bistven primanjkljaj domačih virov električne energije v obdobju po letu 2003; letno se ta primanjkljaj giblje med 20 in 25 odstotki, zaradi česar je Slovenija neto uvoznica električne energije.

Tudi sicer liberalizacija, deregulacija in privatizacija trgov električne energije v starih in novih članicah EU ter v državah JV Evrope kažejo na to, da ni večjih

vlaganj v nove proizvodne zmogljivosti, zato bo po letu 2010 večina držav uvoznic električne energije. »Veliko smo sicer naredili glede kvalitete energije in uravnoteženosti virov: nastavili smo ustrezno strukturo hidro in termovirov, s katero lahko vzdržujemo varno in zanesljivo oskrbo Slovenije z električno energijo - v prihodnje bomo sicer morali povečati tudi delež energije iz obnovljivih oziroma alternativnih virov. Bolj pa moramo biti pozorni na dejstvo, da se bodo rezultati bodočih investicij pokazali šele po letu 2006. Izkušnja, ki nas opozarja na to, da moramo na področju energetike razmišljati in ukrepati dolgoročno, saj je čas od začetka razmišljanja o projektu do novih proizvodnih virov dolg.

V Skupini HSE se tega zavedamo, zato iskanju novih možnih projektov, ki bodo tudi ekonomsko upravičeni, namenjamo posebno skrb. Tudi z vidika dejstva, da bodo dolgoročno na vse bolj globalnem trgu obstali le veliki igralci,« je pojasnil mag. Drago Fabijan.

Z njim se je strinjal tudi minister za okolje, prostor in energijo **mag. Janez Kopač**: »Elektrika postaja strateška surovina in stabilnost oskrbe bo vedno bolj odvisna od domačih proizvajalcev. Slovenija je že danes bistveno preveč odvisna od uvoza električne energije, zato si mora prizadevati za izgradnjo objektov doma.«

Na drugi strateški konferenci skupine HSE so bili predstavljeni tudi osnutki poslovnih načrtov družb skupine HSE za leto 2005. Načrti kažejo, da je skupina HSE na dobri poti, da doseže ključna strateška cilja: poveča-

nje konkurenčnosti družb, ki jo dosega z zniževanjem stroškov, ter izgradnjo novih proizvodnih zmogljivosti. Zaradi za elektrogospodarstvo izjemno ugodnega leta pa je pričakovati, da bodo letos vse elektrarne v skupini HSE presegle proizvodne načrte in da bodo poslovale pozitivno.

Namen 2. strateške konference skupine HSE je bil v celoti dosežen, saj vsi rezultati in načrti dokazujejo, da z izkoriščanjem lastnih energetskih virov in strokovnega znanja skupina HSE raste in se razvija v konkurenčnega akterja na globalnem energetskem trgu.

»Na strateški konferenci v Ribnem smo direktorji družb predstavili razvojne načrte in načrte njihovega izvajanja v letu 2005, v drugem delu pa smo pregledali poslovne načrte posameznih družb za leto 2005.

Na konferenci smo izmenjali mnenja, bila pa je to tudi priložnost, da smo uskladili načrtovane investicije v prihodnjem obdobju, predvsem investicije prve in druge prioritete, kar je za načrtovanje prihodnjih aktivnosti zelo pomembno,« je konferenco komentiral **dr. Evgen Dervarič** in hkrati najavil 8. poslovno-strateško konferenco poslovnega sistema Premogovnik Velenje v hotelu Barbara v Fiesi, ki se bo dogajala **30. novembra ter 1. in 2. decembra**. Na njej bodo udeleženci izdelali verifikacijo razvojnega načrta za naslednje desetletno obdobje, pregledali načrte poslovanja matične družbe in vseh odvisnih družb v letu 2005 in jih potrdili, s tem pa dali družbam smernice za delo v prihodnjem letu.

HSE – odnosi z javnostmi

in Diana Janežič

Delajmo varno do konca delovnega leta!

Kot je povedal tehnični direktor mag. Marjan Kolenc, smo do začetka novembra dosegali mesečne načrte in od januarja do oktobra odkopali 3.534.700 ton premoga. To pomeni, da moramo do konca leta odkopali še več kot 700.000 ton, kar je še vedno zahtevna naloga.

»Po dinamični odkopni fronti v oktobru, ko smo opravili pre montažo odkopa na jugu in daljšanje odkopa v Pesju, bo fronta v naslednjih mesecih stabilna. Odkopavamo na jugu na k.-100B, v Pesju na -20C in na G1/B in ti odkopi ostanejo v obratovanju do marca 2005.

Načrtovanje delovnih dni je odvisno od kakovosti premoga. Ta je sedaj nekoliko višja, kot je bila povprečna letos. Prav zato smo se odločili, da z delovnim kolektarjem predvidene delovne sobote 4. decembra ne bomo opravili, ampak bomo imeli kolektivni dopust.

Prav tako smo se že dogovorili, da letos 24. december ne bo zadnji delovni dan in da zaključimo s proizvodnjo 23. decembra. 24. decembra pa bomo imeli neplačan prost dan, « je povedal mag. Kolenc.

Manjkajoča količina premoga za izpolnitev letnega delovnega načrta po Kolenčevih besedah naj ne bi predstavljala prevelikih te-

Delovni načrt je za letos predvideval odkop 4.117.000 ton premoga, kot kaže sedaj pa bo prodana proizvodnja višja za 200.000 ton, do konca leta naj bi namreč odkopali 4.317.000 ton premoga.

žav, vendar je ob tem poudaril: »Delovni ritem ni preveč napet, če bo delo potekalo normalno in brez posebnosti, vsekakor pa je treba biti pri delu pozoren vedno in do konca, torej dokler delovni načrt ni izpolnjen in dokler delovnega leta res ne zaključimo z zadnjim delovnim dnevom.

Vse zaposlene, posebej pa vse, ki delajo v jami, opozarjam na upoštevanje varnosti pri delu. Letošnje stanje na področju varnosti,

če ga ocenjujemo skozi število nezgod, je nekoliko boljše, kot je bilo lansko, je pa slabše, kot je bilo leta 2002.

Zato je posvečanje največje mere pozornosti prav varnosti med našimi osnovnimi nalogami. Vse, ki dnevno vstopajo v jamo, opozarjam, naj storijo vse, da pridejo tudi zdravi iz jame,« je poudaril tehnični direktor.

Diana Janežič

PROIZVODNJA OKTOBER 2004

ODKOP/OBRAT	načrt	doseženo	+/-	%	ton na dan
-100/A	30.800	39.380	8.580	127,86	1.790
-20/C	116.600	133.310	16.710	114,33	6.060
G1/B	57.200	61.770	4.570	107,99	2.808
PROIZVODNJA	204.600	234.460	29.860	114,59	10.657
PRIPRAVE	15.400	16.040	640	104,16	729
PREMOGOVNIK	220.000	250.500	30.500	113,86	11.386

Tudi varnost v skladu s standardom

V Premogovniku Velenje že imamo dve pomembni področji urejeni v skladu s standardi ISO. To je proces pridobivanja premoga po standardu kakovosti ISO 9001 in področje ravnanja z okoljem po standardu ISO 14001.

Da bi imeli tako urejene vse procese, nas čaka še ureditev prav gotovo najpomembnejšega področja v premogovniku, to je varnosti. To področje ureja standard OHSAS 18001.

Uvajanja tega standarda so se letos lotili na nivoju Holdinga Slovenske elektrarne, pilotni projekt pa je najprej stekel v TE Šoštanj. Koordinacijo na nivoju HSE vodi dr. Slavko Plazar.

Prve postopke za pridobitev tega certifikata pa smo naredili že tudi pri nas.

Tehnični direktor je imenoval projektno skupino, katere vodja je Boris Potrč, vodja VPD, njegov namestnik je Dušan Reberčnik, člani pa so Marjan Lampret, Simon Klinc, Irena Podgoršek, Matjaž Tratnik in Božena Steiner ter skrbniki sistema kakovosti in ravnanja z okoljem po organizacijskih enotah.

Kot je povedal **Boris Potrč**, se področja standardov ISO 9001, 14001 in 18001 med seboj v nekaterih delih prekrivajo. "Zato moramo v prvi fazi narediti posnetek stanja in primerjati prva dva standarda z zahtevami OHSAS-a, kajti prepričani smo, da ima-

mo precej zadev že urejenih v skladu z njim.

Ko bomo to opravili, bomo naredili časovni in vsebinski načrt in z delom bo pričela projektna skupina. Okvirni načrt bomo predstavili vodstvu na letošnji strateški konferenci, predvidevamo pa, da bi prvo presojo opravili junija 2005."

Diana Janežič

Notranja presoja v jami

19. oktobra je v Premogovniku Velenje potekala izredna notranja presoja sistema vodenja po standardu ISO 9001:2000 za kakovost in ISO 14001:1996 za ravnanje z okoljem.

Presoja se je začela z uvodnim sestankom vseh sodelujočih in nagovorom **mag. Marjana Kolenca**, tehničnega direktorja.

Prva notranja presoja, ki je potekala v jami, je zajela organizacijske enote:

- Proizvodnja, odkop G1/B,
- Priprave, pripravsko delovišče št. 4 in vrtalsko delovišče,
- Zračenje in izobraževanje odkop G1/B,
- Jamska strojna služba, odkop k.-100B in k.-90 skladišče olj in maziv,
- Jamska elektro služba, delovišče k.+86, pripravsko delovišče št. 24 in lamparna.

Presajo so izvajali presojevalci Premogovnika Velenje, katerih vodji sta bila Dušan Čížmek in Marijan Lenart. Ostali člani in spremljevalci presoje pa so bili: Bojan Jezernik, Rajko Pirnat, Dušan Reberčnik, Zdenko Lamot, Damijan Selan, Irena Podgoršek, Jože Kamenik in Matjaž Tratnik.

Posebna pozornost je bila namenjena poznavanju sistemskih dokumentov ISO 9001:2000 in ISO 14001:1996, poznavanju NOR - načrta obrambe in reševanja in PUIR - planov ukrepov v izrednih razmerah, odgovornosti za VPP - varstvo pred požari in VPD - varstvo pri delu (nudenje prve pomoči), merjenju in obvladovanju plinov (plinsko stanje, primerjava meritev z različnimi instrumenti) in kalibraciji merilne opreme, obvladovanju in poznavanju procesov (kazalniki, cilji, ukrepi), pomembnejšim kazalnikom, urejenosti in evidenci v jamskih skladiščih, sledljivosti pri transportu (uvoz, izvoz premoga, materiala in ljudi), razmejitvi in odgovornosti med Premogovnikom Velenje in HTZ IP na področju transporta ter ravnanju z nevarnimi snovmi in odpadki.

Po uspešno končani presoji so presojevalci podali 6 priporočil, korektivni ukrep in izboljšavo.

Matjaž Tratnik

Hitreje in varneje do jamskih delovišč

Glavni namen sedežnice je čim krajši transport ljudi od jaška NOP do SZ predela jame Preloge oziroma G plošč z vmesno postajo, ki služi dostopu do južnega krila jame Preloge, zato je sedežnica res velika pridobitev. Tehnična rešitev sedežnice zagotavlja zanesljiv in varen prevoz ljudi, ker pa pri delu nismo nikoli dovolj previdni ali pozorni, naj ne bo odveč nekaj opozoril, kako varno uporabljati sedežnico. **Služba VPD**

Sredi letošnjega leta je v centralnem delu jame Preloge začela obratovati sedežnica za prevoz ljudi. Sedežnica na prvi pogled ni veliko drugačna kot prvi dve, ki ju že imamo v jami, njena posebnost pa je vmesna vstopno-izstopna postaja, ki omogoča varen pohod in vstopanje na sedežnico.

Prečna letev na tleh končne VIP na k.-90 označuje točko sedežnice, pred katero mora delavec obesiti sedež na tirnico, sesti na sedež, počakati, da se na semaforju prižge zelena luč, nato pa se z nogami na tleh močno odriniti. Vstopanje na sedežnico za prečno letvijo je prepovedano.

Med vožnjo se mora delavec z obema rokama držati za nosilec sedeža, noge pa mora imeti na nožni opori. Sedeti mora mirno. Da lahko pravočasno opazi morebitne nevarnosti, mora gledati v smeri prevoza. Pozibavanje je prepovedano.

Na vmesni VIP se morajo delavci, ki vstopajo na sedežnico umikati delavcem, ki izstopajo z nje, ob bokih jamskega prostora.

In tako se začne stresni dan.

Veni od lanskih številč Rudarja je dr. Poles na razumljiv način opisal stres, ki nas bolj ali manj intenzivno spremlja skozi celo naše življenje. Ker se mu ne moremo izogniti, ga vsak od nas na svoj način bolj ali manj uspešno poskuša obvladati. Za lažje razumevanje vam bom predstavil nekaj življenjskih situacij, vi pa si poskušajte pošteno odgovoriti, kako bi reagirali v spodaj omenjenih dogodkih.

Mrzlo zimsko jutro. Pod odejo v postelji je prijetno toplo. Naenkrat odpremo oči in s pogledom poiščemo številke na uri. Možgani hitro posredujejo informacijo – še 30 minut do začetka službe – madona, zaspal sem – kateri hudič je izklopil alarm. In tako se začne stresni dan.

Hitro odgrnemo odejo in mrzlično iščemo obleko, nogavice, dokumente, ključke, mobitel, torbo in še kaj. Za osebno higieno ni časa in tako napol zaspani zdravimo po stopnicah do parkirišča, kjer nas čaka naš zvesti prijatelj avto.

Ko poskušamo vtakniti ključ v ključavnico, ugotovimo, da je ta zaledenela. Na srečo imamo v žepu vžigalnik, s katerim pogrejemo ključ in uspemo avto odpreti. V naslednjem trenutku se sprašujemo, kjer je strgalo za stekla?... Odgovor - nimamo.

Vzamemo škatlico za glasbeno kaseto in z njo drgnemo po ledu. Seveda, ker je zunaj hudičev mrz, nas hitro zazebe v prste. Zato si stekla ne očistimo v celoti, ampak naredimo samo line, skozi katere bomo že kako videli. Na srečo nam avto uspe spraviti v pogon in počasi se napeto peljemo proti podjetju.

Za seboj ustvarimo kolono vozil (verjetno imajo drugi garaže!) in vozniki nam mežikajo z lučmi, hupajo, kar še dodatno deluje stresno na nas in seveda tudi na njih (tudi njim se mudi). In tako že »utrujeni« pridemo na delo. Ali že veste, kaj vse morate storiti, da se izognete zgoraj opisanim dogodkom?

Ko se srečate z vašim nadrejenim, že po prvih njegovih besedah ugotovite, da tudi on ni »najbolje spal«. Izmed vseh sodelavcev ravno vas razporedi na najbolj zahtevno delovišče, kjer razmere niso najboljše. Katere misli vam ob teh informacijah švignejo skozi možgane? Lahko nalogo sprejmete mirno in greste, lahko pa se zapletete z nadrejenim v konflikt. Rezultat bo v slednjem primeru slabši za vas (še dodatni stres).

S svojim delom še niste niti pričeli, pa ste že dobili dve »porciji« stresa. Ko končno pričnete z delom, vam misli še vedno uhajajo k jutranjim dogodkom. Jezni ste na uro, na vreme, na šefa, na delo, ki ga morete opraviti, jezni ste morda tudi sami na sebe, ko ugotovite, da bi se lahko težavam z malo truda in organizacije tudi izognili.

Takšna nezbranost pri delu je samo korak bližje k nezgodi. Razmislite! In, seveda, zgodba dneva, če smo uspeli delo končati brez nezgode, še ni končana.

V vsakodnevni prometni konici se moramo še mimo vseh »idiotov«, ki izsiljujejo, vozijo skozi rdečo luč, nekako prebiti do trgovine, kjer je dolga vrsta

ter počasna blagajničarka. Nam se seveda mudi, ker moramo še otroka peljati na tečaj angleščine.

Ko nam uspe še zadnjo minuto pobrati otroka pred blokom, nam ta v avtu skesano pove, da je v šoli dobil slabo oceno. Križ božji, ali še ni dovolj za danes, pa še doma sploh niste bili!

Ko odprete poštni nabiralnik, najdete med vso solato (prospekti) tudi opomin za neplačano položnico! Kljub temu, da iz vaše kuhinje lepo diši, vam je pobralo ves tek. Iz hladilnika si vzamete hladno pivo in ga na dušek pijete. Vam je odleglo?

Dragi bralec, draga bralka. Celotna zgodba sploh ni izmišljena. Verjetno jo doživljajo mnogi izmed nas, vsak dan. Vsakodnevne strese rešujemo bolj ali manj uspešno, vseeno pa nekaj misli:

- o problemih razmišljajte in poiščite rešitev (problemi se ponavljajo in ko se ponovijo, boste rešitev že imeli),
- za stvari si vzemite dovolj časa (nakup avta, stanovanja, hiše, delovni izzivi),
- bodite strpni (najprej razmislite in potem povejte),
- bodite prijazni povsod – nič ne stane (ne trosite slabe volje naokoli),
- pogovarjajte se odkrito (brez fige v žepu),
- zaupajte vase (nihče ni vseveden, vsi smo samo ljudje).

Toliko o relativno enostavnih stresnih situacijah. Če ste pazljivo prebrali te vrstice, ste verjetno ugotovili, da še nekaj manjka.

Res je. Vodstvo podjetja se je s priznano slovensko psihologinjo dr. Molanovo dogovorilo, da bo na osnovi neobičajnih dogodkov, ki so se pripetili v naši jami, te z našo pomočjo analizirala in poskušala poiskati ustrezne ukrepe – recepte.

Skratka, premalo je, da vemo, da neobičajni dogodki stresno vplivajo na nas, želimo poiskati orodje, s katerim se bomo stresu postavili po robu.

Boris Potrč

Večja vlaganja – prihranek

V uvodu smo izvedeli, kakšne posledice ima vključitev Slovenije v Evropsko unijo na področju okoljske zakonodaje. Ta zakonodaja Evropske unije je sedaj postala naša, naši dosedANJI okoljski dokumenti so z njo usklajeni, nekateri evropski predpisi pa so nad našo zakonodajo in veljajo v originalu.

Vrste evropskih predpisov so uredbe (pri nas zakoni), direktive, ki so najbolj uporabljano pravno sredstvo EU (pri nas pravilniki, uredbe), odločbe ali sklepi (pri nas navodila, odredbe) ter še priporočila, mnenja in resolucije. Evropska zakonodaja pokriva podobna okoljska področja, kot jih poznamo v Sloveniji, med drugim so to: varstvo kakovosti vode in zraka, podnebne spremembe, ravnanje z odpadki, varstvo pred hrupom, nadzor nad industrijskim onesnaževanjem, varstvo narave, ravnanje s kemikalijami, ravnanje z gensko spremenjenimi organizmi, jedrska varnost in varstvo pred sevanji... Najpomembnejši elektronski naslovi, na katerih je moč najti informacije o evropski in naši okoljski zakonodaji so: www.arso.gov.si, www.gov.si/mop, <http://cvidd.sigov.si:80011/pravo> (po-

vezava med slovensko in evropsko zakonodajo) ter <http://ccvista.talex.be/login.asp> (predpisi EU v slovenščini).

Slovenska okoljska zakonodaja se začne v Ustavi Republike Slovenije. Kot je povedala predavateljica, nima vsaka država na svetu v ustavi zapisane pravice do zdravega življenjskega okolja (72. člen). Vendar pa prebivalci Slovenije bolj razumemo to določbo kot pravico in manj kot dolžnost ter se le malokdaj zavemo, da smo predvsem sami zavezani za to, da ohranjamo svoje življenjsko okolje zdravo.

V življenju vsi nastopamo vsaj v dveh vlogah, kot potrošniki in kot proizvajalci, in velikokrat v posamezni vlogi nastopamo povsem nasprotno.

Če se kot državljani zavedamo svojih potreb, pravic (!), po čistem zraku, vodi, hrani, naravi in vse to tudi zahtevamo, pa s svojim ravnanjem kot potrošniki in proizvajalci odpadkov, izpušnih plinov, hrupa, strupov... pravzaprav pljuvamo v lastno skledo. Prav tako se želimo znebiti vseh odpadkov oziroma se načeloma zavzemamo za njihovo čim bolj okolju prijazno odstranjevanje, toda - ne na našem dvorišču.

V okviru izobraževanj sodelavcev s področja ekologije smo vodje služb, skrbniki za okolje in notranji presojevalci 8. novembra prisluhnili predavanju Marjance Zornik - na fotografiji levo, univ. dipl. kem., vodje projektov izobraževanja in varstva okolja v podjetju Formica, o okoljski zakonodaji.

Naravo in nas skuša pred vsem tem varovati temeljni okoljski zakon v naši državi, to je Zakon o varstvu okolja, ki z novo vsebino velja od 7. maja letos. Po njegovih določbah kršenje pravil ni več ekonomsko učinkovita komponenta.

Kajti globe, kot se po novem in enotno imenuje denarno kaznovanje za prekrške, so precej večje, kot ureditev posameznega okoljskega področja v skladu z zakonodajo, pa čeprav investicija na prvi pogled predstavlja velik strošek. Ker je prijazno ravnanje z okoljem že tudi konkurenčna prednost, se vlaganja v okoljske investicije na koncu pokažejo kot prihranek, celo dobiček.

Temu je lahko tako tudi dobesedno, kajti ravnanje z okoljem je postalo zanimiva tržna kategorija in vedno več podjetij nudi storitve in izdelke, opremo, naprave s tega področja.

Z eno besedo: največji prihranki pri drugačnem odnosu do okoljevarstva so zmanjševanje negativnih vplivov na okolje, spreminjanje potrošniških navad, dvig konkurenčnosti industrije, večja kakovost življenja posameznika ter nove poslovne priložnosti za mnoga podjetja.

Diana Janežič

Delo mora spodbujati razmišljanje

Roman Oblak je inovator in na letošnji „lestvici“ inovatorjev z največ prijavi se je uvrstil na drugo mesto. V Premogovniku Velenje dela od leta 1981. Delati je začel v strojnem remontu, ki sedaj spada v HTZ IP. Izučil se je za strojnega ključavničarja in to delo je opravljal 12 let. Bil je v intervencijski skupini za popravilo odkopnih strojev.

Roman Oblak: „Inovacijska dejavnost je dobro zastavljena, dobrodošli pa bi bili še operativna delovna skupina in prototipna delavnica.“

Njegovo delo je bilo zelo pestro in pri njem je spoznaval stroje ter poskušal nekatere njihove funkcije izboljšati, odpraviti pomanjkljivosti ali povečati varno delovanje strojev.

Ob delu se je izučil za strojne tehnika in nato začel delati v pripravi dela. Sedaj pokriva področje jamskih gradbenih strojev, zapolnjevanje, visokotlačno črpalništvo, sodeluje pa tudi v razvojni skupini za uvajanje novih tehnologij.

Oblak: „Moje delo je pestro in takšna je tudi moja želja. Rad imam dinamično delo, novosti, ne maram pa monotonosti, rutine. Človek mora biti aktiven, delo mora spodbujati njegovo razmišljanje.

Pri svojem delu imam veliko možnosti za inovacije, za izboljšanje načinov dela, varnejše stro-

je, cenejše delovne postopke. Če stvari spremljaš, se ti hitro porodi nova ideja. Če pa še sodeluješ s sodelavci pri nekem procesu, ti posredujejo svoje želje, težave in ti ob tem zaupajo, da jim boš pomagal.“

Roman ima pri svojem delu veliko možnosti, da pomaga sodelavcem, da jim delo olajša, zmanjša stroške, povezane z delovnim procesom. Pri tem mu veliko pomaga tudi to, da je bil s svojim delom vrsto let povezan s pridobivanjem premoga in ob tem dobil veliko izkušenj, zato ve, kaj potrebuje končni uporabnik stroja ali delovnega postopka.

Ideje, ki se mu porodijo, dobro premisli, predvsem njihovo smiselnost izvedbe, kajti, kot pravi, bi včasih sicer lahko kakšna ideja na prvi pogled pomenila lažje delo, a povzročila prevelike stro-

ške podjetju.

Oblak: „Že pri svojem prejšnjem delu sem vedno gledal na to, da je delo potekalo varno in poskušal varnost še izboljšati. Najpomembnejše je, da se pri kateremkoli delu nihče ne poškoduje in da delo poteka nemoteno. Na to sem sodelavce tudi opominjal, saj sem prevečkrat opazil, da se ljudem pri delu zelo mudi, želijo hitro dokončati delo in da jih naenkrat obremenjuje preveč zahtev.

To pa ni prav. Pri delu se je treba zbrati, se organizirati in zahtevano delo opraviti dobro, kvalitetno. V tem se kaže tvoj odnos do dela in pripadnost organizaciji. Kajti hitro opravljeno delo je redkokdaj kvalitetno, večkrat je povzročena tudi škoda.“

Inovacijska dejavnost v Premogovniku po letih precej niha, od

lani je znova v vzponu. Roman pozna te "valove".

Oblak: "Zelo pozitivno sem bil presenečen, ko so se lani po podjetju pojavili nabiralniki in obrazci za prijavo inovacij. S tem je bila vsakemu zaposlenemu dana možnost, da sodeluje v inovacijski dejavnosti, da prijavi svojo idejo.

Ko sem se zaposlil v premogovniku, je bila inovacijska dejavnost zelo živahna. Takrat smo v jamo uvajali nove tehnologije in delavci so bili zelo motivirani, da jih sprejmejo. So pa bile to tehnologije, ki v svetu niso bile preizkušene, naša jama je tudi specifična. Tako je bilo ogromno možnosti za izboljšave, prilagoditve... Po nekaj letih je ta zagon zamrl, ne vem zakaj.

Sedaj pa je področje inovacij znova zaživelo. Ocenjujem, da je dobro zastavljeno, menim pa, da nam manjkata delovna skupina, ki bi se ob sodelovanju z avtorjem ideje operativno ukvarjala s preizkušanjem predlaganih inovacij, in prototipna delavnica, kjer bi lahko novitete na strojih ali napravah preizkusili.

Sedaj namreč novost preizkusimo kar na delovnem mestu, v jami. To pa mnogokrat ni dobro, saj se lahko pokažejo še kakšne pomanjkljivosti, prav zaradi tega pa imajo potem uporabniki odpor do "izboljšanega" stroja ali postopka, češ, zdaj je pa še slabše, kot je bilo prej.

Vse to bi odpravili s preizkusom v delavnici, pripravili bi navodila za uporabo... Operativna delovna skupina bi tudi pomagala tistim inovatorjem, ki sicer imajo dobro idejo, a nimajo možnosti, da bi jo "pripravili" za izvedbo.

Namreč, idejo je treba oceniti z

vseh vidikov, jo narisati, izbrati material, izračunati stroške, napisati navodila... Jaz takšno možnost, na primer, imam, mnogi inovatorji pa ne.

Bojan Stropnik, ki vodi inovacijsko dejavnost, je veliko naredil za njeno oživitve, vendar on te vloge ne more prevzeti. Delovna skupina pa bi jo lahko in ona bi zapolnila vrzel med idejo in njeno uvedbo v prakso. Takšen način bi spodbudil še mnoge, da bi prijavljali svoje ideje, zdaj pa preprosto ne vedo, kako se zadeve lotiti, razen da ideje nosijo v glavi.

Pri tem bi lahko večjo vlogo odigrali tudi nadzorniki oziroma nasploh nadrejeni, ki bolj poznajo načine, da ideja postane inovacija in bi sodelavcem lahko pomagali pri postopku."

Če so uporabniki inovacije zadovoljni z izboljšavo ali spremembo načina dela, je s tem vsekakor zadovoljen tudi inovator. Za svoj prispevek k boljšemu, cenejšemu ali varnejšemu delu je tudi denarno nagrajen. Je to motivacija za nove inovacije, za iskanje novih idej?

Oblak: "Denar mi nikoli ni bil merilo zadovoljstva. Najbolj srečen sem, če lahko grem v planine, če lahko delam v miru...

Motivirata me zadovoljstvo ljudi in učinek, ki je takšen, kot sem si ga zamislil. Pri vseh inovacijah se potrudim, da so izvedene korektno, natančno, da pri njihovi izvedbi sodelujem, pri uvedbi v prakso pa se posvetujem z uporabnikom.

Ni si težko nekaj zamisliti in to napisati na papir. Prevesti v prakso tako, da bo resnično pozitiven prispevek, izboljšava, pa je težje, kot sem že omenil.

Poleg tega čutim veliko pripad-

nost podjetju in ga jemljem, kot da je moje. Če gledaš s tega zornega kota, potem se vedno trudiš, da delo poteka čim bolj enostavno, s čim manj stroški, varno."

Takšno razmišljanje je, seveda, tudi način življenja, saj človek svoj odnos do stvari nosi od doma na delo in nazaj. Roman tudi doma ne more mirovati, biti brez dela in idej. Živi v Florjanu pri Šoštanju, kjer ima hišo, v njej štirčlansko družino.

Oblak: "Tudi v zasebnem življenju sem zelo aktiven. Pred 12 leti sem bil pobudnik za ustanovitev športno-kulturnega društva, sem njegov predsednik in se trenutno trudim, da bi to dolžnost predal komu drugemu. Sem član Gasilskega društva Šoštanj. Nikoli tudi ne odrečem pomoči sosedom, če jo potrebujejo..."

Otroka, sin in hči, sta že skoraj odrasla in vsi imamo precej svojih obveznosti, zato se vidimo vedno manj. Želim pa si imeti več časa za družino in tudi zase. Čeprav že vem, da če bom oddal nekaj obveznosti, mi bo kmalu postalo "dolgčas" in bom že našel kakšne nove. Takšen sem!"

Ja, takšen je, zato je na koncu dejal: "Čeprav nam v sedanjem času tehnika krade dušo, si lahko vsak zase še vedno najde prosti trenutek zase, za družino, za druženje s prijatelji. V našem društvu ljudje pogrešajo skupne aktivnosti. Vsaka dva meseca imamo kakšno in če čas mineva, pa še ničesar ni na vidiku, kličejo, kdaj se dobimo, predlagajo skupne akcije. To mi daje zagon za naprej, to mi je plačilo za vložen čas, trud, to daje energijo meni."

Diana Janežič

Izobraževanje je za sodelavce potreba in nagrada

V Premogovniku Velenje smo se lotili certificiranja še enega pomembnega področja, in sicer izobraževalnega. S svečanim podpisom listine članov Inštituta učeče se podjetje 16. novembra, ki sta jo v imenu vodstva podjetja podpisala dr. Evgen Dervarič in Janko Lukner, smo se zavezali k razvoju koncepta učečega se podjetja in pridobitvi standarda USP S10.

Učeča podjetja namenjajo večji podarek sistematičnemu upravljanju z znanjem in neprestanemu razvoju posameznika in skupine. Koncept učečega se podjetja (USP) je mehak pristop k spreminjanju podjetja, pomeni pa pretvorbo klasičnega podjetja v učeče se podjetje zaradi temeljite spremembe vseh pomembnih dejavnikov podjetja - organizacijske kulture, procesov, sistemov, strukture.

Uprava Premogovnika Velenje je že imenovala tim, ki bo vodil ta projekt. Vodja je Božena Steiner, člani pa: Majda Lampret in Natalija Lah, ki se že usposablja-ta za notranji presojevalki standarda USP S10, Jolanda Vovk za področje znanj, zahtevanih v opisih delovnih mest, Diana Janežič za področje komuniciranja, Simon Klinc za povezovanje med standardi v smislu obvladovanja procesov, dr. Simon Zavšek, predstavnik tehničnega področja, Franc Rošer za povezavo s praktičnim izobraževanjem ter Katja Rak kot skrbnica projekta.

Na predstavitvi projekta vodstvu Premogovnika in članom tima je **Božena Steiner**, vodja Razvoja kadrov, najprej predstavila pomen znanja v podjetju in stanje na področju ravnanja z znanjem: »Naše podjetje z znanjem dejansko veliko prispeva k uspeš-nemu, varnemu in učinkovitemu delu ter k zadovoljstvu zaposlenih.

Z vključevanjem v projekt Učečega se podjetja se bomo lahko primerjali z drugimi podjetji na področju izobraževanja in usposabljanja. Do sedaj smo se z drugimi podjetji primerjali z rezultati raziskave organizacijske klime (SiOK), kjer smo tudi merili zadovoljstvo zaposlenih z izobraže-

Listino članov Inštituta Učeče se podjetje sta podpisala dr. Evgen Dervarič in Janko Lukner.

vanjem in usposabljanjem in pri teh rezultatih smo odstopali navzgor.

Sistem USP je nadgradnja standardov, ki ju že imamo, to sta ISO 9001 in ISO 14001. V obeh se namreč tudi pojavljajo vsa področja, ki so element standarda USP S10, in tako je področje izobraževanja, upravljanja z znanjem vsako leto predmet presoje zunanjih institucij in ocenjeno je pozitivno.

V Premogovniku že imamo precej sistemov, ki so predmet standarda USP S10. To so sistemi, ki podpirajo delovanje podjetja in funkcijo vodenja, imamo sisteme planiranja, usposabljanja, izobraževanja, nagrajevanja, motiviranja, komuniciranja z javnostmi, projektne in timskega dela in inovacij.

Brez lažne skromnosti lahko trdimo, da smo vodilni na področju znanja v panogi. Naši sodelavci so vodilni strokovnjaki, ki se vključujejo kot predavatelji na različnih nivojih šolanja. Na-

ša prednost je tudi velika vpetost v okolje. Na eni strani Premogovnik s svojo dejavnostjo močno posega v okolje, na drugi strani pa skuša svoje negativne vplive popravljati na različne načine.

Imamo prepoznavno organizacijsko kulturo podjetja, v kateri znanje in učenje zasedata zelo pomembno mesto in zaposleni izobraževanje jemljejo kot potrebo in nagrado.

Ob vsem tem pa na področju izobraževanja vidimo še veliko priložnosti, izzivov. Ravnanje z ljudmi pri delu bi moralo biti del zapisane strategije našega podjetja. Že pred vključitvijo v projekt USP smo začeli s projektom Prenos znanja, priložnost je tudi v razvoju elektronskega učenja predvsem za sodelavce, ki na delovnih mestih nimajo dostopa do računalnika.

Z vstopom v projekt USP gre tudi za razvoj podjetniškega razmišljanja, ki je dobrodošlo pri vseh procesih prestrukturiranja podjetja in doseganju četrte strate-

Še en dokaz, da smo na pravi poti

škega cilja. Priložnost pa je, seveda, tudi v tem, da bi vse sisteme, ki jih že imamo, razvijali, poglobljali in izboljševali.«

Koncept USP je nato predstavil **mag. Marjan Peršak**, direktor Inštituta za razvoj učečega se podjetja. V njem so podane tudi osnovne smernice, ki so opredeljene v listini članov Inštituta USP in standardu USP S10.

Kot je dejal Peršak, je namen standarda S10 spodbuditi slovenska podjetja k uvajanju konceptov, ki omogočajo doseganje konkurenčnosti na svetovnem nivoju, slovenskim managerjem nuditi orodje za vodenje, omogočiti podjetjem samoocenjevanje dosežene stopnje razvoja koncepta USP in zagotoviti konkurenčno primerljivost med podjetji.

USP S10 zajema elemente, kot so vizija znanja in učenja, organizacijska kultura znanja, vodenje, motivacijsko okolje, celovitost in sistematičnost vodenja sprememb, gospodarjenje z znanjem, organizacijsko učenje, poslovna uspešnost in privlačnost USP, merjenje učinkovitosti naložb v znanje, osebnostna in poslovna priložnost vsakomur.

Ob koncu predstavitve je direktor za kadrovsko-splošno področje **Janko Lukner** dejal: »Osnovni namen naše odločitve za pridobitev standarda USP S10 je v tem, da bi vse sisteme, ki jih v podjetju imamo in bolj ali manj uspešno izvajamo, povežali, nadgradili in izpopolnili.

Standard želimo uvesti na takšen način, da bomo z njim največ dobili mi, tudi v smislu blagovne znamke Učeče se podjetje, s tem pa bi povečali privlačnost našega podjetja za dobre kadre in poudarili odnos podjetja do znanja.«

Diana Janežič

Premogovnik Velenje v družbi najboljših desetih podjetij - skrajno levo Božena Steiner.

Nenehno učenje prav gotovo pomaga organizaciji ustvarjati razmere, v katerih zaposleni pri delu razmišljajo in so pripravljeni na procese sprememb. Samo z dovolj velikim in »pravi« znanjem lahko ustvarjamo okolje, v katerem se vsi zaposleni čutijo pomembne in odgovorne za razvoj podjetja in svoj lastni razvoj.

»Premogovnik Velenje danes prav gotovo ne bi bil eden najmodernejših premogovnikov s podzemnim pridobivanjem premoga v Evropi, če ne bi vrsto let sistematično vlagali v ljudi in v znanje,« je poudarila vodja Razvoja kadrov Božena Steiner na podelitvi dobitnikov priznanj TOP 10 2004, in nadaljevala:

»Znanje je v našem podjetju pomembna vrednota. Izobraževanje in usposabljanje zaposlenih podpira strateške cilje družbe: racionalizacijo procesa pridobivanja premoga, varno delo, skrb za okolje in procese prestrukturiranja.

Podpira pa tudi številne projek-

te. Izobraževanje skrbno načrtujemo, potrebe ugotavljamo na osnovi letnih pogovorov, kataloga izobraževanja, razgovorov s top managementom, aktualnih projektov, potreb v proizvodnem procesu. Poleg strokovnih znanj zaposlenim načrtno nudimo tudi znanja s področja vodenja, komuniciranja, motiviranja in druga tako imenovana mehka znanja. Znanja nadgrajujemo in poglobljamo.

Pred nami je izziv, da pridobimo standard učečega se podjetja, s katerim bomo sisteme ravnanja z ljudmi pri delu povežali v celoto.«

Priznanje TOP 10 je bilo podeljeno na 4. konferenci Izobraževalni management, ki je 18. in 19. novembra potekala v Portorožu.

Strokovna komisija v sestavi dr. Bogdan Lipičnik, dr. Adriana Rejc (Ekonomska fakulteta Univerze v Ljubljani) in mag. Daniela Brečko (GV Izobraževanje) je naše podjetje uvrstila med 10 slovenskih podjetij, ki sistematično

Sredi novembra sta dva pomembna dogodka obeležila našo zavezo kulturi znanja in nenehnega učenja. Prvi je podpis načel Listine USP, ki sta jo 16. novembra podpisala direktor podjetja dr. Evgen Dervarič in direktor Kadrovsko-splošnega področja Janko Lukner, in drugi prejem priznanja TOP 10 2004 za sistematično investiranje v znanje in skrb za izobraževanje zaposlenih.

investirajo v znanje in skrbijo za izobraževanje zaposlenih.

To laskavo priznanje so poleg našega podjetja prejeli še: Banka Koper, Cetus, Krka, Lek, Merkur, Smart com, Src.si, TBP in Zavod RS za zaposlovanje.

Nekaj podatkov, ki so prepričali komisijo, da smo v letu 2003 na področju izobraževanja do bro delali:

- podjetje je za stroške izobraževanja zaposlenih namenilo 0,29 odstotka prihodkov podjetja,
- 2.269 zaposlenih se je vsaj enkrat udeležilo izobraževanja in usposabljanja,
- povprečno število ur izobraževanja in usposabljanja na zaposlenega je znašalo 34,7 ure,
- podjetje je namenilo 36 odstotkov izobraževalnega proračuna formalnim oblikam izobraževanja in 64 odstotkov neformalnim oblikam izobraževanja in usposabljanja,
- delež interno izvedenih programov je znašal 51 odstotkov,
- podjetje ima 25 zaposlenih s pedagoško-andragoško izobrazbo in 53 internih predavateljev,
- v skoraj 80 odstotkih smo merili kakovost izvedbe izobraževanja itd.

Kot je bilo že rečeno, priznanje je laskavo, je pa hkrati velika zaveza podjetja, da takšne rezultate vsaj ohranja, če ne celo presega.

In katere teme so bile v ospredju konference?

Dr. Alenka Kajzer (Urad RS za makroekonomsko analizo in razvoj) je v uvodnem delu spregovorila o vlogi znanja za gospodarski razvoj. Vlaganje v znanje je nujnost in hkrati donosna naložba. Za konkurenčnost podjetja so zelo pomembni dobro upravljanje s

človeškimi viri, vlaganje v izobraževanje in vlaganje v raziskave in razvoj.

O zaposlenih in vseživljenjske-mu učenju je svoj kritični pogled predstavila dr. Sabina Jelenc Krašovec. Poudarila je nevarnost zoževanja izobraževanja odraslih zgolj na formalno izobraževanje in strokovno usposabljanje.

Oba dneva so potekale izbirne sekcije, kjer smo lahko spoznali primere dobrih praks v podjetju. Robert Kržišnik je prikazal, kaj je tisto, kar naredi delavnico res dobro. Praktična delavnica izobraževanja mora izzvati udeleženca, da izstopi iz udobja znanega in preverjenega načina razmišljanja in naredi korak naprej v zavest, nato pa v novem, kakovostnejšem delovanju.

Na individualno izobraževanje managerjev se je osredotočila mag. Daniela Brečko (GV Izobraževanje, d.o.o.) in odgovorila na vprašanje, ali se dober vodja rodi ali naredi in kakšne kompetence opredeljujejo uspešnega managerja v 21. stoletju.

Za predstavitev izobraževalnega proračuna iz evropskih strukturnih skladov in možnosti sofinanciranja je poskrbela mag. Darja Zorko Mencin. Dobili smo odgovore na vprašanje, kako merimo učinkovitost izobraževanja. Dr. Adriana Rejc nam je predstavila model, kazalce in računanje donosnosti izobraževalnih projektov. Brez ustreznega sistema za merjenje učinkovitosti izobraževanja je težko dokazati, da izobraževanje ustvarja dodano vrednost. Prvi dan druženja smo zaključili z okroglo mizo na temo »Ali je v podjetju prostor za usposobljene moderatorje« in s podlitvijo priznanj.

Veliko zanimivega smo izvede-

li iz raziskave Izobraževanje v slovenskih podjetjih (Gregor Levič, Edupool). Spoznali smo vizijo izobraževalnega projekta v okviru vizije podjetja. Vizija je odraz identitete, nosilka vrednosti, pričanj in odsev našega znanja ter sposobnosti, ki jih že imamo in si jih lahko pridobimo. Vizijo podjetja ustvarjajo skupno vsi zaposleni (Mirjam Dominko, Candor).

Lahko smo se udeležili predstavitev primerov dobre prakse – Šole vodenja po programu IBM Managament Development, ki sta jo vodili Gordana Jeglič (Inter-europa) in Helena Urbančič (IBM Slovenija, d.o.o.) in Obvladovanje kompetentnosti zaposlenih z matriko veščin – metodo 20 ključev v podjetju Sava, d.d. (Zvonko Belič).

Veliko zanimanja je bilo deležno predavanja Evalvacija e-izobraževanja (Marija Stanič, Klavdija Macedoni, Inter-es, d.o.o.). Evalvacija je tako kot v klasičnem izobraževanju tudi v e-izobraževanju zelo pomembna in nikakor ne sme biti zanemarjena.

Zadnji del konference smo zao-krožili s temo Kako z izobraževanjem promovirati zdravje v podjetju. Kako se tega lotevajo in predvsem zakaj je to potrebno, nam je predstavila Metka Teržan (ZVD Zavod za varstvo pri delu, d.d.).

Udeležba na konferenci Izobraževalni management in nominiranje za podelitev priznanja TOP10 2004 nam daje možnost, da se na področju izobraževalnih aktivnosti primerjamo z ostalimi podjetji in nam daje hkrati priložnost delati še drugače in vse-kakor še bolje.

**Božena Steiner, Majda Lampret,
Natalija Lah**

Prevetritev 80 proizvodnih programov

Podjetje naj bi gradili na štirih stebrih. Eden od teh so programi, ki jih lahko izločijo na trg, kjer bi delovali kot uspešna samostojna podjetja.

Drugi steber so programi, ki podpirajo proces pridobivanja premoga (npr. strojni in elektro remont), tretji programi (npr. oskrba in vzdrževanje transportnih naprav), ki neposredno sodelujejo v procesu pridobivanja premoga, četrti steber pa so invalidski programi, v katerih bi ustvarjali produktivna delovna mesta za invalide.

V prvi fazi pregleda organiziranosti in poslovne učinkovitosti je bil izdelan predlog razdvojitve programov, ki so bolj usmerjeni na trg, in tistih, ki so zelo vezani na program pridobivanja premoga.

V ta namen so določili osem področij: montaža in vzdrževanje elektro-strojnih naprav, proizvodnja EX opreme, proizvodnja strojne opreme, ravnanje z odpadki, pralnica, studio za kopiranje in oblikovanje, nerjavni program in kot možnost tudi delavnico zaščitnih sredstev.

Med sodelavci so poiskali tiste, ki že delajo pri teh programih in so bili hkrati pripravljeni narediti nove poslovne načrte, na osnovi katerih bi se vodstvo HTZ skupaj z lastnikom odločilo za nadaljnje ukrepe in spremembe.

Franci Lenart, direktor HTZ IP: »Pohvaliti moram pripravljenost sodelavcev, nosilcev poslovnih načrtov, da so med septembrom in novembrom opravili obsežno delo.

Pri tem so jim pomagali strokovnjaki ITEO svetovanje, ki so tedensko sodelovali z nami, sodelavce usmerjali, jim svetovali ter opozarjali na probleme in načine,

Franci Lenart, direktor HTZ IP: »Pohvaliti moram pripravljenost sodelavcev, nosilcev poslovnih načrtov, da so med septembrom in novembrom opravili obsežno delo.«

kako jih razreševati.«

Nosilci programov so imeli pri nastajanju poslovnih načrtov povsem proste roke, ali kot je dejal Lenart, so izhajali iz predpostavke, da postavljajo svoje novo podjetje in so lahko predvideli tudi povezovanje s strateškimi partnerji ter zagotavljanje ustrezne kadrovske zasedbe tudi z dodatnim zaposlovanjem.

V novembru so z delom pri izdelavi poslovnih načrtov končali in 26. novembra so imeli njihovo predstavitev.

Zdaj bodo pripravili ukrepe za poslovanje na teh področjih, še prej pa bodo celotno gradivo predstavili tudi vodstvu Premogovnika na strateški konferenci. Kaj si vodstvo HTZ obeta od teh poslovnih načrtov oziroma kako bodo nadaljevali z delom?

Lenart: »Ne pričakujemo, da bo-

do vsi poslovni načrti optimalni in odlični, kajti to ne bi bilo realno, nekateri bodo pa zagotovo izstopali. Tem bomo dali prioriteto, poskušali jih bomo tudi organizacijsko ločiti od drugih, da bodo postali kadrovsko in finančno bolj prepoznavni. Preverili bomo tudi, v kakšnem času jih je možno izločiti na trg.

Bojazen vseh delavcev, ki sedaj delajo pri teh programih, za izgubo zaposlitve ali kaj podobnega, je povsem odveč. Že ko smo se lotili te analize, smo postavili izhodišče, da ne bomo nikogar silili iz podjetja, ker to ni cilj teh projektov, ampak je eden od ciljev, da bi lahko znotraj manjših organizacijskih enot bolj funkcionalno delovali z večjo dodano vrednostjo in boljšim poslovnim izidom.«

Zaposlenim v HTZ vodstvo poslovnih načrtov podrobneje še ni predstavilo, ker jih je želelo najprej samo spoznati do podrobnosti in ugotoviti, kateri načrti so zreli za realizacijo in kateri ne. So pa zaposleni seznanjeni z glavnimi nameni projekta, s spremembami, ki jih pripravljajo, delo pri programih tudi redno spremljata sindikat in svet delavcev. Po omenjeni predstavitvi pa bo vodstvo določilo prioritete načrte in z delavci, ki jih bo posamezni poslovni načrt zadeval, opravilo podrobnejše pogovore.

Diana Janežič

V okviru srednjeročnega programa razvoja HTZ IP si je vodstvo postavilo tudi cilj prevetritve programov - mimogrede imajo jih več kot 80 - predvsem z vidika optimiranja organiziranosti in večje poslovne učinkovitosti.

MFG/PRO začenja živeti v praksi

V HTZ IP pričakujejo, da bodo spremembe, ki so se jih lotili s pregledom organizacijske in poslovne uspešnosti posameznih programov, prinesle celotnemu podjetju že v prihodnjem letu tudi pozitivni poslovni izid.

Vsi programi pa so sedaj nastavljeni tudi tako, da bodo podatke od 1. januarja 2005 spremljali neposredno z novim informacijskim sistemom MFG/PRO. To bo pomenilo redno mesečno spremljanje poslovne uspešnosti programov glede na načrt, ki so ga zastavili.

Kot je povedal direktor HTZ IP **Franci Lenart**, je bil tudi projekt MFG/PRO eden tistih, ki je letos od vodstva in mnogih sodelavcev zahteval veliko časa, energije in znanja. Najprej seveda z usposabljanjem ključnih uporabnikov, ki so postavili orodja za spremljanje poslovanja podjetja, nato pa tistih, ki bodo program dnevno uporabljali.

Lenart: »Ta proces še teče in druga simulacija programa je predvidena v kratkem. Prva simulacija programa pri končnih uporabnikih je pokazala še nekatere pomanjkljivosti, ki pa bodo sedaj odpravljene.

Pričakujemo, da bo novi informacijski sistem dobra podpora poslovnim procesom. Že pri nastavljanju programa smo ugotavljali, kaj je dobrega, kaj pa bi lahko bilo urejeno bolje in prek projektne skupine in nadzornega sveta dajali pripombe, ki so bile v večji meri upoštevane.

Težko je primerjati stvari, ki nista povsem identični, to je sedajni sistem IBM in novega, MFG/PRO. Zagotovo se bo v začetni fazi uvajanja novega programa pokazalo še precej stvari, ki bi jih bilo treba izboljšati, ta novost pa nam bo gotovo pokazala tudi drugačen pogled na stvari.

Zavedati pa sem moramo, da bomo tudi z novim programom dobili le tiste rezultate, za katere bomo vložili podatke. Namreč, tako natančno kot smo se potru-

Redni in natančni podatki o stroških, realizaciji, učinkih so pogoj za povečanje uspešnosti poslovanja in pravočasno ukrepanje.

dili, da smo vpisali naš proces, tako natančne podatke in rezultate bomo sedaj dobivali.«

Eden od uporabnikov novega informacijskega sistema bo tudi profitni center SIPO in njegov vodja **Matej Zaluberšek** uvedbo tega sistema komentira: »Za leto 2005 smo pripravili dokaj podrobne plane po delovnih programih, praktično po deloviščih, za spremljanje rezultatov in uspešnosti pa je potrebna dobra spremljava podatkov, kar je mogoče le z nekim ERP sistemom. Ali bo MFG/PRO pravi ali ne, se bo pokazalo. Pripravljeni smo na težave ob zagonu v začetku leta. Če pa bodo zbiranje, obdelovanje in pregled podatkov res avtomatizirani, kot je predvideno, potem bo to zelo dobro orodje za vodje, da bomo lahko spremljali realizacijo, učinkovitost, stroške...

Vse te parametre spremljamo že sedaj, nekatere dnevno, druge te-

densko, vendar »ročno«, sedaj pa bo to avtomatizirano, vsi podatki bodo takoj in sproti na razpolago, zato bomo lahko takoj ukrepali.

Za uporabo tega programa se je usposabljal veliko mojih sodelavcev in upam, da bo sedaj delo enostavnejše, preglednejše ter da bomo pri obdelovanju podatkov porabili manj časa in ga bomo lahko porabili za drugo delo.«

Projektni vodja uvedbe sistema MFG/PRO za HTZ IP je bil **Stane Blagotinšek**, ki je o uvajanju tega sistema povedal: »Ob zaključku prvega kvartala tekočega poslovnega leta smo v družbi HTZ pričeli skladno z strateškim ciljem implementacijo poslovno-informacijskega sistema MFG/PRO ameriškega proizvajalca QAD. Namen implementacije je doseči zastavljene cilje, ki so:

- uvesti informacijsko integriran poslovni proces,

Deli podporja gredo na Kitajsko

- zagotoviti točen materialni tok in zaloge,
- narediti proizvod informacijske družbe - informacije o poslovanju za načrtovanje in kontroling poslovanja kot osnovo za odločanje managementa.

Proces implementiranja izvajamo s sodelovanjem svetovalcev svetovalne organizacije M2M, ki je distributer produkta, in klienti - ključnimi uporabniki družbe HTZ.

V prvi fazi je potekalo izobraževanje ključnih uporabnikov na področjih distribucije, ki obsega nabavo in prodajo, proizvodnje, in sicer projektne, servisne, serijske in množinske, ter računovodskega, finančnega in kontroling sistema.

V drugem koraku implementacije so bili modelirani poslovni procesi vseh izidnih enot in izdelani statični šifranti. Uspešno delo v prvi fazi je bilo potrjeno z auditom ključnih uporabnikov v začetku septembra.

Prenos pridobljenega znanja s ključnih uporabnikov na končne uporabnike je operativni cilj druge faze nadaljevanja implementacije. Deset ključnih uporabnikov usposablja okoli 90 končnih uporabnikov, da bi zagotovili zahtevano znanje in rutino pri uporabi implementiranega produkta, kar bodo simulirali ob koncu novembra.

Res je, da obseg in pomen nekaterih rednih in dodatnih aktivnosti v podjetju predstavlja ovire na poti do cilja, vendar se pri končnih uporabnikih vzbuja zavest o pomembnosti informacijskega prestrukturiranja družbe in hkrati o njenem dnevu zaključka - tj. dan začetka poslovanja v MFG/PRO. In ta dan je 1. 1. 2005.«

Diana Janežič

Kot je povedal **Matej Zaluberšek**, vodja profitnega centra, so v novembru sklenili pogodbo za 4 mesece z angleškim proizvajalcem rudarske opreme Joy za izdelavo delov podporja. Prav tako so se dogovorili, da za celo prihodnje leto rezervirajo svoje zmogljivosti za podobno delo.

In kaj ima pri tem Kitajska?

Matej Zaluberšek: »Proizvodnja premoga v svetu je v porastu, predvsem na Kitajskem, in povpraševanje po rudarski opremi se je zelo povečalo. Vlada pa na tem področju tudi huda konkurenca, nam so konkurenti predvsem podobna podjetja, kot je naše, na Madžarskem, Češkem, tudi v Angliji.

Zaradi takšne konkurence smo morali dati cenovno ugodno ponudbo, naša konkurenčna prednost pa je bila poleg ugodne cene tudi poznavanje našega dela. Joy in Premogovnik Velenje kot končni kupec njegovih izdelkov sta očitno zadovoljna z našim delom. Nekaj poslov smo za Joy opravili že lani - izdelali smo del smernega transporterja, letos pa velik del čelnega in smernega transporterja. S kvaliteto našega dela so bili zelo zadovoljni in s tem smo si ustvarili zaupanje za kvalitetno opravljeno delo. Prav gotovo pa ima za sklenitev tega kooperacijskega posla veliko zaslug tudi Premogovnik Velenje.

Pogodbo smo podpisali za čas do 15. februarja in v tem času moramo vsak teden dobavljati 15 dvojnih vezi ter 15 desnih in 15 levih tesnilnih stranic. To v tonah pomeni 44 ton na teden ali skupno v štirih mesecih 450 ton, kar je za našo delavnico zelo veliko masnega pretoka. V denarju je celoten posel vreden 110 milijonov tolarjev.

Matej Zaluberšek: »To je naš prvi posel za drugega kupca kot za Premogovnik Velenje.«

Za izvedbo tega posla se bomo morali dobro organizirati in delo res kvalitetno opraviti. To je naš prvi posel za drugega kupca kot za Premogovnik Velenje,« je razložil Zaluberšek.

Tudi sicer so zmogljivosti SIPA stalno zasedene, kajti sredi novembra so zaključili še en velik posel, in sicer za nemški DBT, naredili pa so več kot 1000 tesnilnih stranic.

Kot pravi Zaluberšek, opremo za opravljanje teh poslov imajo in so eno boljših podjetij v dolini s področja varjenja, vendar je prepričan, da bo potrebna posodobitev procesa varjenja. Predvsem bi s pridobitvijo novih prostorov, opreme in z avtomatizacijo del lahko povečali zmogljivosti in skrajšali čas izdelave.

To je tudi edina priložnost za ustvarjanje konkurenčnosti in večanje ostanka prihodka od poslov, kajti največji strošek v HTZ IP SIPO je strošek dela.

Diana Janežič

Čedalje večje pljuskanje valov gospodarske rasti in razvoja Kitajske po cellem svetu nosi s seboj dobre in slabe strani tudi za evropske proizvajalce v vseh panogah. Eden od dobrih valov pa je pljusnil tudi v profitni center HTZ IP SIPO.

Redna zunanja presoja v PLP

Podjetje PLP, d.o.o., je leta 1999 kot prvo hčerinsko podjetje v poslovnem sistemu prejelo certifikat za sistem vodenja kakovosti po standardu ISO 9001:1994. V letu 2003 je podjetje uspešno prešlo na standard ISO 9001:2000, kar je potrdila razširjena zunanja presoja, ki je zajemala redno presojo po zahtevah standarda ISO 9001:1994 in certifikacijsko presojo sistema vodenja kakovosti po zahtevah standarda ISO 9001:2000.

V letošnjem novembru je SIQ izvedel redno zunanjo presojo, v kateri presojevalci niso ugotovili pomanjkljivosti, prav tako niso dali priporočil. Presoja je bila namreč zaključena zgolj s splošnim priporočilom, ki pa ga je podjetje v sklopu pregleda s strani vodstva že samo podalo kot preventivni ukrep.

Nanaša se na racionalizacijo obrazcev ob prehodu na nov informacijski sistem MFG/PRO. Podjetje je namreč ta prehod v sklopu razvoja podjetja vodilo kot razvojni projekt in eden od rezultatov razvoja je tudi vključitev sistemske dokumentacije v nov informacijski sistem.

Pri tem računamo, da bomo obseg obrazcev kot tudi druge sistemske dokumentacije zmanjšali na najoptimalnejši nivo, kar se bo pozitivno odražalo v poslovanju podjetja na vseh področjih, s poudarkom na konkurenčnosti. Tako uspešno delo na področju sistema vodenja kakovosti podjetja je rezultat celovite povezanosti sistema in delovanja podjetja. Podjetje namreč želi z izvajanjem celostne politike kakovosti na vseh področjih (osebna kakovost vsakega posameznika, kakovost opravljenih storitev in kakovost proizvedenih izdelkov), zagotoviti svojim zaposlenim, predvsem pa kupcem, dolgoročno zadovoljevanje njihovih potreb. Menimo, da z vzpostavljanjem kakovostnih dolgoročnih odnosov s kupci omogočamo obstoj in razvoj, zato si prizadevamo za nenehno izboljševanje kakovosti naših izdelkov.

V sklopu navedenega smo na področju ugotavljanja zadovoljstva kupcev razvili sistem, ki nam omogoča analiziranje zadovoljstva naših kupcev. Vsako leto nam kupci prijazno vrnejo izpolnjene ankete, ki jih analiziramo. Ugotavljamo, kako nas ocenjujejo

v primerjavi s konkurenco glede kvalitete naših izdelkov, dobavnih rokov, prodajnih cen, ugleda in verodostojnosti podjetja ter kvalitete našega odnosa do kupcev nasploh.

V analizi smo ugotovili, da je kupcem najpomembnejši kakovostni vidik (kvaliteta izdelkov in hitrost dobave), medtem ko sta manj pomembna plačilni roki in cena.

Rezultat analize zadovoljstva kupcev v letošnjem letu je ugotovitev, da pri vseh kriterijih vidimo v primerjavi s konkurenco; poudarimo pa naj, da sta kriterija ugled podjetja in verodostojnost tista, kjer dosegamo pri naših kupcih bistveno boljše rezultate kot nam konkurenčna podjetja. Kupce smo povpraševali tudi o naših pomanjkljivostih. Polovica vprašanih kupcev meni, da pomanjkljivosti nimamo, druga polovica pa si želi predvsem razširiti našega prodajnega programa z izdelki daljših dimenzij. Odgovor nam pove, da bodo naši kupci pri nas kupovali tudi druge izdelke, takoj ko bo naš prodajni program to omogočal.

Naši kupci, ki ocenjujejo svoje dobavitelje, nas redno obveščajo o nivoju uvrstitve na njihovi listi dobaviteljev. Z veseljem ugotavljamo, da se uvrščamo na naj-

višja mesta.

Da lahko podjetje PLP, d.o.o. tako uspešno zadovoljuje svoje kupce, je med drugim tudi rezultat skrbnega analiziranja in izbiranja naših dobaviteljev, ki jih vsako leto ocenjujemo in razvrščamo na podlagi zastavljenih kriterijev. Ta sistem smo razvili tako daleč, da prevzemamo lesno surovino zgolj v primerih, ko popolnoma ustreza našim zahtevam. Na ta način smo se izognili reklamacijam, ki bi sicer nastajale zaradi velike količine prevzetih surovin lesa in izgubljenega časa za njihovo reševanje.

Ne nazadnje naj povemo, da je rezultat uspešnega delovanja sistema vodenja kakovosti in poslovanja podjetja nasploh zasluga vseh zaposlenih, ki s svojim prispevkom vsak dan posebej pripomorejo, da je podjetje korak bližje uresničitvi zastavljenih nalog. Zato se jim v tem članku iskreno zahvaljujemo za njihovo dosedanje delo in jih vabimo, da s skupnimi močmi dosežemo naš najpomembnejši cilj, ki je: »Postati eno najboljših podjetij v svoji panogi v slovenskem prostoru z zelo jasno prepoznavno lastno blagovno znamko!«

**Ivica Drev, skrbnica
sistema vodenja kakovosti**

Novi Telkom Sistemi

S takim stanjem na trgu se niso razvijale dodatne storitve, ki jih sodobne centrale ponujajo, prav tako pa je izbira cenejših ponudnikov onemogočena praktično vsem najemnikom Centreksa.

V takem svetu je bila usmeritev Telkom Sistemov, ki so želeli ponuditi trgu cenejše telefoniranje v tujino in sodobne sisteme central, obsojeno na minimalne tržne niše.

V zadnjem času pa smo v Telkom Sistemih izvajali celovito prenovo dejavnosti, ponudbe in začeli dopolnjevati ekipo.

Poleg sistemov cenejše telefonije smo trgu ponudili IP telefonske sisteme, video nadzorne sisteme in njihovo povezavo prek Interneta, zadnji nosilni program pa je

avtomatizacija domov.

Gre za sisteme, ki omogočijo popolni nadzor in upravljanje z napravami v objektih (domovih, vikendih, pisarnah, itd). Sistem je povezan s centralnim domačim sistemom, ki ga uporabnik lahko upravlja kar prek domačega televizorja ali računalnika in mu prinese poleg uporabe interneta na televizijskem ekranu še integracijo glasbe, filmov, televizije, pa tudi nadzornih sistemov, kot so osvetlitev (luči), rolete, video kamere, alarmni sistemi in zaznava dima, nadzor nad ogrevanjem/hlajenjem in podobno.

Upravljanje teh sistemov je mogoče prek daljinskega upravljalnika televizorja, računalnika, mobilnega telefona ali interneta. Konču-

jemo tudi glasovni modul, ki bo omogočil upravljanje z vsemi temi napravami kar z izrečenimi ukazi prek mobilnega telefona.

Nov program postavlja Telkom Sisteme na mesto pionirja tovrstnih sistemov visokega ranga v slovenskem prostoru. Ciljni trgi pa so gradnje nadstandardnih objektov, lastniki nadstandardnih hiš, poslovni prostori višje kvalitete in podobno. Program pa želijo v kasnejši fazi tržiti tudi na arabskih trgih, kjer je potreba po tovrstnih sistemih zelo visoka.

Telkom Sistemi pa bo z decembrom zaživel tudi v novi celostni podobi.

Bojan Oremuž,
direktor Telkom Sistemov

Družba Telkom Sistemi je bila v težavnem položaju, ko je na slovenskem trgu področje stacionarne telefonije prevzel Telekom Slovenije s ponudbami sistema Centreks, s katerim je praktično uničil ponudnike stacionarnih central in potisnil stanje telefonije v Sloveniji za nekaj let nazaj.

Slovenska turistična borza 2004

Prvi dan je potekal spoznavni večer za tuje in domače udeležence SIW-a (Slovenian Incoming Workshop) v Grand Hotelu Palace.

Turistična agencija GOST se je odločila predstaviti na delavnici 22. oktobra v Grand hotelu Metropol.

Svečanemu odprtju in predstavitvi slovenske turistične ponudbe v poslovnem centru je sledila tudi novinarska konferenca za slovenske novinarje.

Turistična agencija GOST se je predstavila s ponudbo hotela Barbara v Fiesi, programi izletov po Savinjski in Šaleški dolini, z gostinsko ponudbo ter s ponudbo zimovanja na Golteh.

Namen borze je bil tesneje povezati slovensko turistično ponudbo s tujim povpraševanjem. Poslovne delavnice omogočajo

neposredne stike ponudnikov s partnerji iz tujine. Po borzi je sledilo študijsko potovanje za tuje udeležence, ki je še bolj približalo Slovenijo novim in že obstoje-

čim poslovnim partnerjem. Poslovili smo se z željo, da se zopet srečamo na borzi, ki bo prihodnje leto v Kranjski Gori.

Metka Marič

Letošnje borzno dogajanje se je odvijalo od 21. do 24. oktobra v Portorožu. Slovenska turistična organizacija se je namreč odločila, da bo tokrat izpostavila ponudbo slovenske obale in Istre.

Več odvzemov krvi kot lani

**Krvodajalci v Premogovniku Velenje velja-
jo za ljudi z naj-
večjim poslu-
hom za pomoč
soljudem. To
svojo humani-
tarno noto so iz-
kazovali tudi le-
tos, saj je bilo še
pred zadnjo le-
tošnjo redno
krvodajalsko
akcijo konec no-
vembra, zabe-
leženih več kot
1.500 odvze-
mov krvi, lani
pa v celem letu
1.491.**

Za krvodajalce z večjim odvzemom krvi, več kot 45-krat, osnovna organizacija Rdečega križa v Premogovniku Velenje že nekaj let organizira ekskurzijo kot nagrado za njihov prispevek. Hkrati pa to ekskurzijo vedno združijo z obiskom ene od slovenskih bolnišnic in ji podarijo svojo kri.

Letos so se konec oktobra odpravili v Šempetrsko bolnišnico, kjer so bili njihovega obiska zelo veseli, še bolj pa hvaležni za humanitarno gesto.

Območno združenje Rdečega križa Šempeter pri Novi Gorici jim je v zahvalo organiziralo ogled frančiškanskega samostana Kostanjevica, v katerem je grobnica slavne rodbine Burbonov, obiskali pa so tudi novi trg, ki je po vstopu Slovenije v Evropsko unijo maja letos povezal Novo Gorico in italijansko Gorico.

Naši krvodajalci so nato pot po Krasu nadaljevali v Štanjel, kjer so si z zanimanjem ogledali enega najbolj slikovitih in najstarejših naselij na Krasu.

Osnovna organizacija Rdečega križa načrtuje, da bo prihodnje leto podobno akcijo organizirala za bol-

nišnico na Jesenicah, hkrati pa vsem krvodajalcem sporoča, da bo v začetku prihodnjega leta znova organizirala podelitev priznanj krvodajalcem na priložnostni slovesnosti.

Diana Janežič

Kar enim predstavlja veliko moro v življenju, namreč odvzem nekaj krvi za kontrolo lastnega zdravja, je našim vrlim krvodajalcem običajna gesta, ki jo »potrebujejo« vsake toliko časa.

Podpisi za pravično odmero dohodnine

Aktiv invalidov Premogovnika Velenje skupaj z Zvezo delovnih invalidov Slovenije ter Sindikatом pridobivanja energetskih surovin Slovenije že od leta 1995 vodi aktivnosti za spremembo obračuna dohodnine od nadomestil za invalidnost delovnim invalidom. Številna dogovarjanja in dokazovanja pri različnih državnih organih, ministrstvih in z različnimi strokovnjaki do sedaj niso obrodila sadov.

Zato se je aktiv invalidov ob soglasju in sodelovanju Zveze delovnih invalidov Slovenije odločil za zadnjo možnost: vložitev pobude za presojo ustavnosti Zakona o dohodnini.

Ob vložitvi pobude je potrebno priložiti čim več podpisov soglasja za to aktivnost članov Aktiva invalidov. Zato so člani izvršilnega odbora aktiva invalidov podpise svojih članov začeli zbirati 15. novembra in jih bodo vse do 3. decembra.

Kot je povedal član izvršilnega odbora aktiva invalidov Drago Kolar, so se invalidi proti pričakovanjem zelo aktivno vključili v akcijo in pristopili k

podpisovanju pobude. Tisti, ki tega še niso storili, pa imajo torej čas do 3. decembra, pobudo pa lahko podpišejo pri Francu Simončiču v pisarni zaščitnih sredstev.

Dodatne informacije lahko dobijo pri predsedniku aktiva Dragu Novaku ter drugih članih izvršilnega odbora aktiva invalidov.

Obudili spomine na domovino

Začelo se je z vabilom Slovenskega društva Vancouver v Državni zbor Republike Slovenije, da bi ob 46. letnici delovanja v okviru kulturne izmenjave med Slovenijo in Kanado želeli gostiti Rudarski oktet. Vabilo je rodilo sadove in oktetovci so se oktobra podali na pot.

V Kanado so potovali člani okteta Stojan Pančur, Boštjan Oštir, Oto Gradišnik, Maks Cigale, Marko Meža, Domen in Samo Frankovič, Franc Žerdoner in Simon Klinc, z njimi pa sta bila tudi Boštjan Dermol, kot pevec, glasbenik na klaviaturah in povezovalac, ter Aleš Stropnik, mladi virtuoz na diatonični harmoniki. Slovencem v Kanadi so s slovensko pesmijo prinesli košček domovine in jih spodbudili, da so znova spregovorili slovensko. Kot je povedal **Simon Klinc**, živi večje število Slovencev v Torontu, ki ga oktetovci niso obiskali, manjše skupine pa so tudi v Prince Georgu, Vancouvru, Edmontonu in Calgaryju.

Oktet so gostila društva v teh krajih, ki imajo za svoje potrebe večje ali manjše dvorane, v katerih prirejajo slovesnosti, plese, predavanja, druženja. To so bila tudi prizorišča nastopov Rudarskega okteta.

Kot je povedal **Oto Gradišnik**, niso pripravili klasičnih celovečernih koncertov, temveč polurne nastope, ki so jim sledile celonočne zabave s plesom.

Kanadski Slovenci so s pozornostjo in tudi solzami v očeh prisluhnili slovenski pesmi, na plesišče pa so jih ponesle slovenske narodno-zabavne melodije Avsenikov, Slakov. Te so člani okteta naštudirali pod vodstvom Franca Žerdonerja, ki je neumorno igral na harmoniko, in ob sodelovanju Boštjana Dermola.

Člani okteta so stanovali pri naših izseljencih. Najlepše vtise jim

je zapustilo bivanje pri Novakovih v Prince Georgu. »Lepo so nas sprejeli in gostili, vzeli so si čas za nas in nam razkazali mesto in okolico,« je povedal Oto Gradišnik. »Pri tej in drugih družinah smo govorili slovensko, kar starejši še znajo, mlajši pa le nekaj besed. Med seboj pa se pogovarjajo ameriško.«

O tem, kako živijo Slovenci v Kanadi, pričajo različne zgodbe, v glavnem pa se uvrščajo v srednji sloj prebivalcev. Novakova pa je zgodba o uspehu.

Pet bratov, ki so z Dolenjske drug za drugim odhajali čez lužo, si je z leti zgradilo pravi imperij, saj so lastniki velikih podjetij, med drugim največje in najmoderneje žage. Na dan razžagajo 6.000 m³ lesa. Pravi vtis o velikosti podjetja so si člani okteta lahko ustvarili šele med njegovim ogledom s helikopterjem.

Vsa potovanja po Kanadi so opravili z letali in brez težav, najbolj pa jim bo, seveda, ostal v spominu deveturni let iz Kanade v Frankfurt, ki jim je ponudil čudovite poglede na Zemljo.

Nasploh bodo člani Rudarskega okteta na svoj obisk Kanade

ohranili lepe spomine, čeprav je med njimi tudi nekaj manj lepih. Kot je povedal Oto Gradišnik, organizacija potovanja po Kanadi ni bila takšna, kot so se sprva dogovorili, in za spremembe načrtov so izvedeli pozno. Vendar, posebej poudarja Oto, so člani okteta svoje nastope profesionalno opravili in, prepričani so, pri vseh poslušalcih zapustili zelo lep vtis.

»Turneja po Kanadi nam je dala veliko. Videli smo veliko lepih krajev in stvari, spoznali zanimive ljudi in povsem drugačno deželo, kot je Slovenija. Naši koncerti so bili dobro obiskani, dvorane so bile polne do zadnjega kotička, zapeli smo odlično in ljudje so nas toplo sprejeli. Vsem nam bo to potovanje ostalo za vedno v spominu.

25 let petja Rudarskega okteta smo lepo proslavili in za to darilo se posebej zahvaljujemo direktorju dr. Evghenu Dervariču, ki nam je turnejo omogočil,« sta sklenila Oto Gradišnik in Simon Klinc, ki se skupaj z drugimi člani okteta že ozirata v nove nastope, obarvane božično in novoletno.

Diana Janežič

Člani Rudarskega okteta so ob svoji 25-letnici od pokrovitelja, Premogovnika Velenje, dobili darilo, o katerem so sanjali nekaj let – turnejo v tujino. Sanjali so bodisi o Avstraliji, Ameriki ali Kanadi in slednjo so med 12. in 25. oktobrom tudi obiskali.

Prišli - odpeli - zmagali

Kje je že tisti teden pred odhodom... zadnje priprave, nabiranje kondicije, rahla panika, trema. Telefoni so zvonili kot za stavo. »A boš ti vzela likalnik?« »Koliko sendvičev boš imela zraven?« »Joj, kdaj bo že ura ena?« In prišla je ura odhoda, vsi smo drgetali od mraza pred Rdečo dvorano in čakali na zamudnike.

Epidaureus - Da pa smo lahko zapeli na tako akustičnem »odru«... Naravnost nepozabno...

Greeemo!!!

Prvi postanek na letališču v Trstu, nato vkrcanje na mini letalo do Milana, nato pa končno pollet do našega cilja - do Aten. Na letališču nas je čakal avtobus, ki nas je odpeljal naravnost na otvoritveno slovesnost v športno dvorano v Halkido. Na otvoritveno slovesnost, na kateri smo malo peli, večinoma pa poslušali lokalni orkester, nekaj govorov in pa nekaj zborov. Vse lepo in prav, če ne bi trajalo dolge ure, mi pa lačni, utrujeni in zato, nič čudnega, malo sitni.

Ampak, to je bilo pozabljeno hitro, saj smo se lahko dobro naspali in jutraj nas je čakal zelooodober zajtrk. Po zajtrku smo šli hitro, ampak res hitro na vajo. Vsak zbor je imel namreč sobo za vajo v hotelu le eno uro, tako da o kakšnem zamujanju sploh ni bilo govora.

S tako upetimi glasovi smo šli na naš prvi pravi izlet. Šli smo

na največjo znamenitost Aten, na Akropolo. In bil je prav čudovit občutek, ko smo stali na vrhu Aten, tam, kjer se je v bistvu začelo »moderno življenje«. Da smo lahko v živo videli slike iz zgodovinskih knjig in se malo spomnili ur zgodovine v šoli.

Zvečer smo imeli naš prvi nastop, netekmovalnega značaja, v mali predavalnici, na obrobju mesta, v kateri je bilo nekaj vrst sedežev. Ravno prav, da se navedimo grških poslušalcev in suhih, neakustičnih dvoran. Zapeli smo lepo, naredili smo dober vtis. In s stiski rok poslušalcev ter s čestitkami in vzpodbudami dobili dobro popotnico za naslednji dan, ko nas je čakal veliki nastop.

Petek se je začel kot prejšnji dan, z zajtrkom in vajo, nato pa je, vsaj mene, že malo stiskalo v želodcu. Ko bi vsaj zapeli, kot znamo. Vsi smo prebavljali kot po tekočem traku. Vode je skoraj zmanjkalo, tako smo se tuširali.

V ženskih sobah je dišalo po parfumi, sposojale smo si šminke, kreme in podobno. Vse za boljši občutek. Kaj se je v tistih trenutkih dogajalo v moških sobah in kakšno je bilo vzdušje, pa vedo le fantje sami.

»Pojte s srcem, z dušo«

Čas tik pred tekmovanjem je bil poln smeha in treme. Najbolj si bom zapomnila besede, ki jih je Danica rekla preden smo šli na oder: »Nič se ne obremenjujte, pojte s srcem, z dušo«. Saj res, s tem lahko očaramo žirijo, to bodo že opazili. Morajo, kaj pa je glasba brez duše. In res smo dali vse od sebe. Kljub slabi akustiki smo peli kot že dolgo ne. Tako kot je treba, tako da so nam šlo mravljinci po telesu. Če pa to ni to...

Po nastopu pa je prišel še najbolj mukotrpni čas, čas, ko smo čakali, da odpojejo še drugi zbori in čas čakanja na rezultate. Krajša-

Zaradi pomanjkanja prostora v hotelu smo eno od vaj opravili kar pred njim.

li smo si ga, seveda, s petjem in čekanjem. Ko pa so začeli brati rezultate... takrat pa nas je bilo strah. Začeli so brati od najslabših navzgor. Začeli so pri 36. točkah. »Kaaaj?« smo se spraševali, za toliko točk še slišali nismo, mogoče so se pa zmotili... pa se niso, kar nekaj zborov je ostalo brez kakršnekoli medalje.

Za bronasto je bilo treba dobiti 65, za srebrno 75 in za zlato 85 točk. Medaljo so za las – za eno samo točko – zgrešili naši prijatelji iz Postojne. Ampak napovedovalec je bral naprej in vedno več je bilo možnosti za dobro uvrstitev. In sledilo je naše veselje, ko smo čakali čisto do konca. Ko je prebral Šaleški akademski pevski zbor - 88,83 točk - zlata medalja, 1. mesto!!! Objemanje, solze sreče, nepopisno veselje. Gremo proslavljat.

Sobota. Dan brez nastopa in dan, ki ga nihče od nas ne bo pozabil. Poleg Korinškega prekopa in antičnih Miken smo si ogle-

dali še Epidauros, znamenito grško gledališče. Že to, da sediš v zadnji vrsti in razločno razumeš človeka, ki govori na odru in slišiš vsak šum, je neverjetno. Da pa smo lahko zapeli na tako akustičnem »odru«... Naravnost nepozabno...

In tako je kmalu prišla nedelja, še en, zadnji tekmovalni dan. Že zgodaj zjutraj so nas preganjali iz ene sobe v drugo, pa nato ven in nazadnje smo imeli vajo kar v recepciji hotela. Čeprav folklorna predstavitev ni bila tekmovalnega značaja, smo se potrudili in našo slovensko pesem suvereno predstavili v daljni Grčiji. In bili smo med šestimi pohvaljenimi zbori s prejeto diplomom v tej kategoriji.

A tudi po tem nastopu ni bilo časa za počitek. Po kosilu smo se morali hitro izseliti iz sob in se odpeljati na prizorišče zaključne slovesnosti. Tudi ta slovesnost je trajala dolgo, predolgo. Poleg orkestra, ki nas je zabaval s svojim

programom, so zapeli trije najboljši solisti, nato so se za nagrado potegovali trije najboljši grški zbori (mimogrede, vsi so imeli isto dirigentko), in nato še štirje najboljši zbori iz vsake kategorije. Dva madžarska, en finski ter naš, Šaleški, na koncu. S sodobno skladbo Kasar mie la gaji smo navdušili gledalce in poželi bučen aplavz.

Pred odhodom domov smo se udeležili pravega grškega večera, kjer smo jedli, plesali sirtaki in se zabavali dolgo v noč. In kar prehitro je prišla ura odhoda, čas ko smo se morali posloviti od tople Grčije. Čakal nas je veter v Sloveniji, vendar pa tudi topla postelja in domača hrana. Pa čestitke z vseh strani. Vzpodbuje domačih navijačev pa nam tako in tako največ pomenijo. Hvala vsem, ki ste nam pomagali pri organiziranju potovanja, še posebej Premogovniku Velenje in drugim zvestim pokroviteljem.

Ksenija Mikor

Dirigiranje je izziv in mamilo

Sorazmerno lahko je začeti nalogo, katere potek in cilj si sam zastaviš. Precej težje pa je kvalitetno nadaljevati zgodbo o uspehu. Matjaž Emeršič je 1. julija iz rok mag. Ivana Marina prevzel dirigentsko palico Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje in odločen je stopati naprej po poti uspehov.

Matjaž Emeršič: »Moj predhodnik, mag. Ivan Marin, je dosegel z orkestrom zelo velike uspehe doma in tudi v drugih evropskih državah, je tudi zelo znan v teh glasbenih krogih. Trudil se bom, da bom nadaljeval v tej smeri.«

Rudar: »Kako se je začela vaša glasbena pot?«

Emeršič: »Kot otrok sem se vpisal v glasbeno šolo, kjer sem se želel učiti kitaro, vendar sem se zaradi prezasedenosti tega instrumenta nato odločil za klarinet. Moj prvi profesor je bil Franc Verzelak, ki me je po štirih letih poslal na prvo tekmovanje in na njem sem se dobro odrezal.

Kmalu sem se pridružil mladinskemu pihalnemu orkestru, kasneje pa, kot je navada tudi sedaj, tedanji Rudarski godbi. Zdaj si življenja brez pihalnega orkestra sploh ne znam predstavljati.

Šolanje sem nadaljeval na velenjski gimnaziji, ob tem obiskoval program srednje glasbene šole, kasneje pa sem se vpisal na glasbeno akademijo. Poleg študija smo večinoma vsi igrali v različnih pihalnih orkestrih - policijskem, vojaškem, radijskem

in drugih orkestrih, na primer simfoničnem. Kasneje sem se za leto dni zaposlil pri vojaškem pihalnem orkestru in vpisal podiplomski študij klarineta. Velenjska glasbena šola mi je ta študij plačala in ves čas sem vedel, da se bom vrnil v Velenje.«

Rudar: »Kdaj ste se zaposlili v Glasbeni šoli Frana Koruna Koželjskega?«

Emeršič: »Honorarno sem tukaj učil že v času študija, to je leta 1996, leta 2000, po končanem podiplomskem študiju, pa sem se redno zaposlil v tej šoli.

Po poklicu sem akademski glasbenik klarinetist, za opravljanje profesorskega poklica pa imam tudi pedagoško izobrazbo in sem profesor klarineta. Ker sem opravil podiplomski študij, sem tudi specialist klarinetist.«

Rudar: »Kakšna zvrst glasbe vam je najbolj všeč?«

Emeršič: »Glasba pihalnega or-

kestra mi je zelo prirasla k srcu, posebej ko sem se začel z njo ukvarjati. Mnogi ljudje to glasbo napačno razumejo in jo povezujejo le s slovesnostmi, koračnicami. Z zvokom pihalnega orkestra se da izvajati različne zvrsti glasbe in v tej smeri bi rad razvijal naš orkester. To pomeni, da bi izvajali zabavno, filmsko, klasično glasbo.

Sicer pa igram tudi v slovenskem sekstetu klarinetov, ki izvaja klasično jazz in zabavno glasbo. Honorarno še igram v vojaškem pihalnem in v radijskem orkestru.«

Rudar: »1. julija letos ste prevzeli vodenje pihalnega orkestra. Kako ste od klarinetista v orkestru preskočili v njegovega dirigenta?«

Emeršič: »Moj profesor klarineta na srednji stopnji mag. Ivan Marin je po moji vrnitvi v Velenje potreboval pomočnika. Prijavil sem se na razpis in bil iz-

bran. Njegov pomočnik sem bil slaba štiri leta in v tem času sem se ogromno naučil od njega. Prepuščal mi je vaje, me opazoval in mi svetoval.

Na drugi strani mi je prof. Marin ponudil svoj orkester – mladinski pihalni orkester. In zame je dirigiranje postalo kot mamilo. Včasih pridem na vajo spočit in grem domov povsem izčrpan, drugič pa, nasprotno, začnem vaje utrujen, pa mi glasbeniki dajo toliko energije, da sem kot prerojen. Med nami se energija pretaka, dirigiranje me je prevzelo in v njem uživam.

Prva naloga dirigenta je sestaviti dober program in to je 90 odstotkov uspeha – glasbeniki ga radi igrajo, poslušalci pa še raje poslušajo. Program je nato treba predstaviti glasbenikom, jim povedati, kaj želiš ustvariti, skupaj je treba prebrati note in potem vaditi, vaditi, vaditi, se poslušati, da ustvarimo harmonijo.

Vloga dirigenta pri igranju je usklajevanje orkestra. V vsaki dvorani so razmere drugačne, kadar nastopajo solisti, je treba paziti nanje in jih poudariti, skratka voditi vse niti. Ta posel pa je trenuten, ni popravkov – ko se začne koncert, je treba iti do konca, do ploskanja.«

Rudar: »Kakšen programski načrt ste si zastavili?«

Emeršič: »Dolgoročni načrt razvoja pihalnega orkestra sem predstavil upravnemu odboru v svoji prijavi na razpis za dirigenta. Orkester je treba pomladiti, kar sicer ves čas počnemo, predvsem pa je treba glasbo tematsko obarvati.

Moj načrt je organizacija tematskih abonmajskih koncertov godbe. S tem dokazuješ občinstvu, da je s pihalnim orkestrom mogoče izvajati vsako zvrst glasbe. To je praksa mnogih orkestrov,

tudi simfoničnih. Lep primer za to je bilo sodelovanje skupine Sidharta in Simfoničnega orkestra, ki je prinesel uspeh obema sestavoma.

V preteklih letih smo imeli zelo veliko priložnostnih nastopov, moja želja pa je dati prednost koncertnemu nastopanju, srečanjem z drugimi pihalnimi orkestri, skratka večji promociji našega igranja med ljudmi in na drugi strani našemu bogatjenju pri izmenjavi izkušenj, informacij z drugimi glasbeniki.«

Rudar: »Vam delo z orkestrom predstavlja izziv?«

Emeršič: »Zelo velik! Orkester je eden od najboljših v Sloveniji. Ko sem dobil priložnost za vodenje orkestra, sem stvar dobro premislil, predvsem kako ohraniti njegov sloves. Moj predhodnik, mag. Ivan Marin, je dosegel z orkestrom zelo velike uspehe doma in tudi v drugih evropskih državah, je tudi zelo znan v teh glasbenih krogih. Trudil se bom, da bom nadaljeval v tej smeri.

Sicer pa so moje ambicije, kot sem že omenil, več igranja na koncertih ter večja pozornost solistom. Imamo namreč odlične soliste, ki so uveljavljeni tudi v drugih sestavih in jih že poznajo v mnogih okoljih. Prav pa je, da jih predstavimo tudi kot naše člane in jih promoviramo v Velenju, jim nudimo možnost, da nastopajo, kar je za rast in razvoj glasbenika najbolj pomembno.

Naš pihalni orkester ima zelo dobro kadrovsko sestavo; imamo zelo veliko profesionalnih glasbenikov, ki so zrasli z njim oziroma v njem. Orkester ima 90 članov, v zadnjem času se jim je pridružilo 15 dijakov umetniške gimnazije. Precej imamo tudi starejših članov, ki z bogatimi izkušnjami in z ljubeznijo do orkestra vztrajajo v njem, čeprav je, povedano po

pravici, to zelo naporna dejavnost. Izračunali smo, da smo bili lani skupaj okoli 300 krat. To so bile vaje, pogrebi, koncerti, prireditve...

Tudi zato mora biti članstvo tako veliko, da pri vsakem igranju ne nastopajo vsi. Na pogrebi, denimo, igra manjši sestav. Ker je med nami precej dijakov in študentov, se ti nekaterih nastopov sredi tedna ne morejo udeleževati.«

Rudar: »Za vami je že tudi prvo tekmovanje, in sicer 2. mednarodno tekmovanje pihalnih orkestrov v koncertnem igranju, ki je konec oktobra potekalo v Velenju. Na njem ste med 12 odličnimi orkestri osvojili zlato priznanje s pohvalo, dosegli 98,7 odstotkov ter še posebno nagrado za izvedbo obvezne skladbe. Kako ste doživeli tekmovanje?«

Emeršič: »To je bilo moje prvo tekmovanje s pihalnim orkestrom, odkar sem njegov dirigent. Imeli smo sorazmerno malo časa, da smo se pripravili. Za takšna tekmovanja se orkestri pripravljajo tudi pol leta, kajti skladbe se morajo »usesti«, kot pravimo.

Zadnjih 14 dni pred tekmovanjem sem se spraševal, ali sem se odločil pravilno ali sem se zaletil... Pri tem razmišljanju mi je zelo veliko pomagal prof. Marin, ki mi je svetoval, me usmerjal, nas poslušal na vajah in mi dal veliko spodbud. Za to sem mu zelo hvaležen.

Na tekmovanju sem užival, bil sem sproščen in zdi se mi, da so bili sproščeni tudi člani orkestra. To je bila zame velika izkušnja. Toda v glasbi ni nikoli konca. To tekmovanje je za nami, pred nami so nove vaje, novi nastopi, nov program.«

Diana Janežič

Alkohol ubija!

OČKA, VRNI SE ZDRAV DOMOV!

Zapisano velikokrat. Prebrano? Ničkolikokrat povedano. Slišano? Žal prevečkrat spregledano in preslišano. Boste tudi tokrat rajši obrnili to stran? Naredite spremembo, preberite, saj vas nič ne stane!

Od 4. novembra do 3. decembra je mesec boja proti drogami oziroma odvisnostim in njegovo kratko sporočilo je Znamo sodelovati. V tem času poteka po Sloveniji številne preventivne dejavnosti, ponekod pa se odvijajo celo leto. Vse poteka z namenom: pogovarjamo se o stvareh, problemih, iščimo zanje rešitve, sodelujemo. Droge zaradi svoje kemične sestave in učinkov vplivajo na človeški organizem, spreminjajo počutje, mišljenje in vedenje uživalca. Glede na to, da je nekatere droge – alkohol in tobak – dovoljeno pridelovati in prodajati, proizvodnja, predelava, prodaja, posredovanje in ponujanje drugih drog – marihuana, heroin, kokain – pa je z zakonom prepovedano in kaznivo dejanje, ločimo legalne in ilegalne droge. Drog in z njimi povezanih odvisnosti je vsekakor veliko, tokrat se lotimo alkohola.

Preveč ljudi v Sloveniji uživa alkohol za zabavo ali sprostitve. Mnogim manjka znanja in zavedanja o odgovornem in še varnem uživanju alkohola. Od tistih, ki se odločijo za pitje, ima vsaj desetina težave pri obvladovanju uživanja alkohola. Zelo verjetno so od alkohola tudi odvisni.

To besedilo boste brali mnogi, ki alkohol uživate odgovorno ali ga šele začenjate piti. Kljub temu tudi pri vas obstaja resna nevarnost, da si boste zaradi pitja alkohola nakopali nepotrebne težave ali postali odvisni.

Razširjenost rabe alkohola v Sloveniji

Statistični podatki za leto 1998 kažejo, da naj bi povprečni prebivalec Slovenije v tem letu popil oziroma drugače zaužil 10,4 litra čistega alkohola ali z drugimi besedami 104 litrov piva, 43 litrov vina in dober liter žganih pijač. Ker so v povprečje vštete vse ose-

be (tudi mlajše od 15 let) in ker vemo, da nekatere osebe ne uživajo alkohola, oziroma ga uživajo le malo, to pomeni, da ga nekatere osebe popijejo še precej več.

Ne smemo pa prezreti, da je v Sloveniji poleg registrirane porabe alkohola prisotna še neregistrirana poraba, domača, nelegalna pridelava alkoholnih pijač, pijače, ki so brez carine prinesene v državo in še drugo. Ta poraba je po ocenah strokovnjakov visoka in znaša okoli pet litrov čistega alkohola na osebo.

Ker se Slovenija po porabi alkohola uvršča med vodilne države na tem področju, se tudi po umrljivosti zaradi kroničnih bolezni jeter in ciroze, po samomorih in umrljivosti zaradi prometnih nezgod z motornimi vozili ter po številu prometnih nezgod z udeležbo alkohola na 100.000 prebivalcev uvršča v negativen evropski vrh.

Preudarno pitje - ena merica pijače

Ena merica je približno 1 dl vina ali 2,5 dl piva ali malo šilce (0,3 dl) žgane pijače in vsebuje okoli 10 g čistega alkohola.

Relativno varna količina čistega alkohola na dan oziroma na teden je za zdravega odraslega moškega 20 g ali dve merici na dan ali 140 g ali štirinajst meric na teden in za zdravo odraslo žensko, ki ni noseča in ne doji, 10 g ali 1 merica na dan oz. 70 g ali 7 meric na teden. Te enote je treba razdeliti na cel teden in ne le eno ali dve priložnosti, vsaj dva do tri dni v tednu ne piti alkohola, ne piti na prazen želodec in ne v duševni stiski.

Pitje alkohola se popolnoma odsvetuje otrokom ali mladini, nosečnicam in doječim materam, osebam z duševnimi motnjami

in boleznimi, pri nekaterih telesnih obolenjih (boleznih jeter, visokem krvnem tlaku...), osebam, ki jemljejo zdravila, odvisnim od alkohola in drugih drog ter pred in med tveganimi situacijami, kot so vožnja, delo s stroji ali nevarnimi snovmi, športne aktivnosti ... Še zlasti pa velja: ko vozite, ne pijte alkohola.

Odvisnost od alkohola

Poskušajte odgovoriti na naslednja štiri vprašanja:

1. Ali ste že kdaj razmišljali, da bi bilo treba zmanjšati pitje alkohola?
2. Ali so vas ljudje nadlegovali, vznejevali s pripombami na račun vašega pitja?
3. Ali ste imeli kdaj občutek krivde zaradi vašega pitja?
4. Ali ste kdaj popili alkohol zjutraj, da bi si umirili živce ali se

znebili mačka?

Dva ali več pritrdilnih odgovorov kaže, da gre za problematičnega pivca ali osebo, ki postaja odvisna od alkohola.

(Vprašalnik "CAGE" - povzet iz knjige "Kako se upreti alkoholu" doc. dr. Slavka Ziherla)

Odvisnost od alkohola je bolezen. Prepoznamo jo lahko po njenih najbolj izrazitih znakih, ki so:

- nepremagljiva želja oziroma hrepenenje po alkoholu;
- oslavljen nadzor nad količino zaužitega alkohola (človek težko preneha s pitjem);
- povečana toleranca za alkohol (za enak učinek je potrebna vedno večja količina);
- telesna odvisnost od alkohola (po odtegnitvi alkohola se pojavi "kriza" z znojenjem, tresenjem rok, slabostjo, bruhanjem ter občutkom tesnobe).

Bolezen je kronična, se pa da zaustaviti, če se človek prične zdraviti in preneha uživati alkohol (abstinira).

Premislite, izbira je vaša. Danes ste se odločili, da popijete pločevinko piva ali kozarec vina ali šilce žganja. Je to vse, kar ste popili ta dan? Razmislite:

- ali ne tvegate preveč, če po pitju alkoholnih pijač sedete za volan,
- ali ne tvegate preveč, če se peljete z voznikom, ki je tudi užival alkohol,
- ali se zavedate, da je počutje lahko varljivo, da imate v resnici v krvi več alkohola, kot bi ga smelo biti.

Vedite, alkohol nam uničuje um in telo, razdira družine, prazni žepe, zmanjšuje spolno moč, dela iz nas invalide, ubija na cesti, nas spravlja v grob...

Zbrala Dragica Marinšek

Koncentracija alkohola v krvi g/kg (promile)	Učinki alkohola	Količina popitega alkohola (za ženske polovične vrednosti)
0,00	Zakonska omejitev za vožnjo za mlade in poklicne voznike	
0,2 do 0,5	Sprostitiv: Rahlo zavrtja možganska aktivnost, občutek sproščenosti. Zakonsko dovoljena količina alkohola za vožnjo (z izjemo mladih in poklicnih voznikov), čeprav je pri nekaterih sposobnost za vožnjo lahko že okrnjena.	1 do 2 meric/uro ali 3 merice/2 uri ali 4 merice/3 ure
0,5 do 0,8	Zmanjšana kontrola: Izguba zavor, ki se jo pogosto zamenjuje s stimulacijo. Poveča se pripravljenost za tveganje, lahko tudi agresivnost in zanesljivo ni več mogoče varno voziti.	3 do 4 merice/uro ali 5 meric/2 uri ali 6 meric/3 ure
0,9 do 1,5	Nekoordiniranost: Zastrupitev, sposobnost koncentracije in koordinacije bistveno zmanjšana, posebej za vožnjo in delo s stroji.	5 do 6 meric/uro ali 7 meric/2 uri ali 8 meric/3 ure
1,5 do 2,0	Sedacija: Ekstremna upočasnjenost in pijanost, že se pojavljajo motnje zavesti.	7 do 8 meric/uro ali 9 meric/2 uri ali 10 meric/3 ure
2,0 do 2,5	Zaspanost: Alkohol bistveno zmanjšuje budnost, ponavadi ljudje zaspijo, že popiti alkohol se še absorbira, možnost zadušitve.	8 do 9 meric/uro ali 10 meric/2 uri ali 11 meric/3 ure
2,5 do 3,0	Anestezija: Ne le spanje, temveč nesposobnost zaznavanja bolečine in drugih močnih dražljajev in le še drobna črta vas loči do smrti.	9 do 10 meric/uro ali 11 meric/2 uri ali 12 meric/3 ure
3,0 do 4,0	Koma	10 do 12 meric/uro ali 13 meric/2 uri ali 14 meric/3 ure
4,0 do 5,0	Smrt	12 do 15 meric/uro ali 6 meric/2 uri ali 17 meric/3 ure

Spoznavajmo Japonsko (4)

V letih 2002 in 2003 je domačinka dr. Marta Svetina s svojo hčerko za eno leto zamenjala Slovenijo za Japonsko. Tam je delala na Univerzi v Tokiju v okviru znanstvene izmenjave med Republiko Slovenijo in Državo Japonsko. Predstavljamo vam njene japonske izkušnje, ki jih je nanizala sistematično po poglavjih, bogato pa opremila tudi s slikami.

Japonski dom

V zadnjih 100 so se japonski domovi bistveno spremenili. Tradicionalne hiše so seveda še vedno na podeželju.

Narejene so iz lesa in gline in so prekrte z riževo slamo. V njih so prostori ločeni s papirnatimi drsečimi vrati, tla pa so iz riževe slame in jih imenujejo TATAMI. Ker so poletja vroča, so hiše grajene tako, da so poleti zračne. V mestih so hiše majhne, še vedno pa imajo v spalnicah tatami.

Povsod prevladujejo samo naravni materiali. Zelo pomembno v japonski hiši: potrebno se je sezuti! Po tatamiju se hodi namerč samo bos. Ponoči spijo na tatamiju, kamor položijo FUTON – žimnico, napolnjeno z bombažem. Čez dan te postelje pospravijo v omaro in postavijo nizke mizice.

V mestnih stanovanjih, ki so najeta in zelo zelo draga, imajo elektriko, tekočo vodo, telefon in mnogokrat tudi internet, vendar nimajo ogrevanja.

V službah se grejejo z majhnimi

električnimi grelci.

Stranišče je ločeno od kopalnice. Specialnost njihovih stranišč so električne straniščne školjke, ki so ogrete in imajo še drugačne praktične operacije, kot sta: tuširanje, sušenje...

Kopajo se vsi v isti vodi, pred tem se, seveda, temeljito stuširajo. Isto vodo seveda ponudijo tudi tujcu, če pride v hišo. Priznam, da sem se tovrstnemu kopanju raje odpovedala. Lase si perejo vsak dan. Zobe si umivajo s soljo oz. slanimi zobnimi pastami, kar človeka najprej zelo preseneti, nato se pa hitro navadi na nenavaden okus.

Hrana

V japonski prehrani je najpomembnejše dejstvo, da uporabljajo samo sveže sestavine, zato je kvaliteta njihove hrane na zelo visoki ravni. Seveda sta tudi ponudba in postrežba odlični, zato je obiskati japonsko restavracijo pravi kulinarčni užitek.

Običajni obrok je sestavljen iz riža, MISO juhe (sojine in ribje),

zelenjave v soli ali kislu, rib ali mesa. Dodatki so iz soje, WASABI ali morske trave, NORI. TEMPURA, ocvrto ribo ali zelenjavo so sprejeli od Portugalcev, danes pa je postala ena najbolj popularnih jedi na Japonskem. SAŠIMI, tanke rezine surove ribe, in SUŠI, zvitki ribe v rižu in morski travi, sta najbolj tipični jedi iz rib na Japonskem. Ribe se jedo surove, kar je na začetku lahko za nas precej moteče, ampak se človek dokaj hitro navadi.

Priprava teh jedi izgleda enostavna, vendar traja več let, da se človek nauči te kuharske umetnosti. Tradicionalno ne poznajo mesa, vendar je danes pogosto na mizi, pa tudi zelo radi ga imajo. Ob rižu sta pogosta tudi SOBA ali UDON. To so špageti iz ajde ali pšenice, preliti z ribjo in sojino juho, dodajo pa jima razne dodatke. Jed je zelo okusna in da jim pokažeš svoje navdušenje nad to hrano, moraš pri tem izdatno srkati.

Zeleni čaj ali OCHA je najbolj priljubljena pijača na Japon-

skem, pijejo ga neprestano: med jedjo, v avtomatih, v restavracijah pa ga, zanimivo, vedno ponudijo zastoj. Pomembno pa je, da je vedno nesladkan, sladkorja Japonci na splošno ne uporabljajo. Vino je iz riža in se mu reče SAKÉ. Njegov okus je voden in za nas nekako prazen, vendar se ga je moč dokaj hitro navaditi in sčasoma postane tudi njegov okus bolj domač. Jaz sem bila najbolj navdušena nad vročim sakejem. Zanimivo je, da imajo tudi sendviče iz riža, ki jim pravijo ONIGIRI. Zelo so okusni, seveda, ko se jih navadiš.

Sport

Imajo kar precej tradicionalnih športnih veščin. Borilna športa JUDO in KENDO sta najbolj popularna, predvsem za tujce, ki se jih tukaj lahko iz prve roke naučijo. Pri obeh je pomembna disciplina. Tudi moja hčerka je hodila v center juda, ki ga je ustanovil sam začetnik juda. To je bila seveda zanjo lepa in koristna izkušnja.

Po vsem svetu je znan japonski SUMO. Izvajata ga dva ogromna borca, ki sta le rahlo opasana. Njun namen je, da skušata drug drugega spraviti na tla. Borba traja včasih le minuto, vendar je pomemben dolg ceremonial prej in po borbi. Namreč, pred tem posipajo po tleh sol za svoje očiščenje. Gre za pravi praznik, podoben naši veselici; vse pa ima močan pečat tradicionalnosti.

Ljudje nosijo tradicionalne noše in tudi vse osebje je tako oblečeno. Vsekakor ogled predstave sumo obeta pašo za naše oči.

Drugače je na Japonskem zelo popularen šport danes tudi nogomet, prav tako pa: tenis, smučanje in tudi navdušencev nad golfom je vedno več. Ograjena golf vadbišča imajo tudi v Tokiju.

Olačila

1868 se je Japonska odprla za svet in od takrat naprej hitro opuščajo svoja tradicionalna oblačila, kot je KIMONO. Danes prevladujejo na Japonskem zahodna oblačila. Kimono je ne-

kakšna svilena halja, ki je opasana s posebnim širokim pasom - OBIJEM. Uporabljajo jih še samo za izredne priložnosti, predvsem ženske; npr. za novo leto, razne praznike, diplomo, obletnice...

Za poroko nosijo posebne svečane kimone, med poroko pa se nato po tradicionalnem ceremonialu preoblečejo v zahodno poročno obleko. Kimone so zelo drage, ker so iz svile in ročno izdelane.

Prenašajo se iz roda v rod. Potreben je poseben tečaj za pripravo in oblačenje kimona, saj je postopek precej kompliciran, čeprav izgled kimona deluje zelo preprosto. YUKATA je poletna lahka variacija kimona. H kimonu niso posebne nogavice na en prst in posebno leseno obuvalo GETO, nekakšne japonke.

Kimono smo za novo leto oblekle tudi me in zadeva je resnično komplicirana. Eno oblačenje sta asistirali dve ženski, trajalo pa je več kot pol ure.

dr. Marta Svetina

Dejavniki, ki omogočajo zdravje

Težko pričakovan trenutek.

Rojstvo.

Bolečina je že zdavnaj pozabljena. Na obzoru mamiče, očka, starih staršev in ostalih zbranih sorodnikov žari sreča.

»Joj, kako mu je podoben! Pravi očka!«

»Ne, ne! Oči in nasek ima čisto po mami.«

»Jaz pa v njem vidim babico!«

»Kje pa, čisti rajni stric je, ali ne vidiš?«

Malemu princu pa je povsem vseeno. Veselo gleda v svet, nato zajoka in utihne, ko se privije k topli dojki in v ustih začuti mleko.

Kot ostala živa bitja se tudi človek rojeva z dedno zasnovo, ki uravnava njegovo rast in razvoj ter mu podeli v genih zapisan potencial. Koliko ga bo izkoristil, je odvisno od okolja, stimulacije ter posameznikovega interesa. Številne dedne bolezni so trenutno še neozdravljive, v bližnji prihodnosti pa bodo genetiki lahko bolezen odpravili s popraviлом prizadetega gena. Vplivi okolja in način življenja lahko dedno bolezen poslabšajo ali pa njen potek upočasni in znake ublažijo. Zdravo življenje nam omogoča, da kljub dednim zasnovam za številne bolezni v pozno starost vstopamo telesno in duševno zdravi ter dobrega počutja. Tvegani način življenja in neustrezna obramba pred ponavljajočimi stresni pospešijo nastanek in razvoj ateroskleroze, ki povzroči prezgodnje staranje in številne ogrožujoče bolezni.

Kakšen zrak dihamo, kakšno vodo pijemo?

Ob rojstvu se pljuča odpro in napolnijo z zrakom. Zadnja leta je prvi vdih pogosto poln primesi, ki so posledica obratovanja industrije, kurišč, preštevilnih avtomobilov, nekritične uporabe pršil in škropiv. Onesnažen zrak najbolj škodi prav otrokom. Astma, kronični bronhitis in rak so bolezni, ki jih povzročajo in poslabšajo prav primesi v zraku industrijskih središč in velikih mest. Čista in neoporečna voda iz pipe je dragocen vir zdravja, ki ga moramo skrbno varovati. Onesnažena voda vsebuje bakterije in viruse, težke kovine, sredstva za zatiranje plevelov in uničevanje škodljivcev kmetijskih rastlin, dušikove spojine... Tudi voda za rekreacijo mora biti zdravju neškodljiva. Neustrezna vlažna in mrzla stanovanja pri otrocih povzročajo

bolezni dihal. Premajhna in prenatrpana bivališča vplivajo na duševno počutje, morebitne bolezni pa se med sosedstvalci hitro širijo. Veliki stanovanjski bloki so sicer topli in suhi, so pa pogosto vzrok za odtujenost, izolacijo in osamljenost.

Zaradi pretirane uporabe prevoznih sredstev je telesno gibanje vzrokov vse manjše. Ceste, polne pločevine, so s hrupom, prahom in izpušnimi plini vir raznih vrst onesnaženja. Javna transportna sredstva so manjše breme za okolje in družbo, so pa za potnike pogosto manj prijazna. Pešci in kolesarji naj bi uporabljali najbolj zdrav način transporta, vendar so omejeni s prevelikimi razdaljami in izpostavljeni nesre-

čam. Cone za pešce in kolesarje zmanjšujejo tveganje nesreč v velikih mestih.

Velika večina ljudi večji del svojega življenja preživi na delovnem mestu. Zakonodaja ščiti delavce pred škodljivimi vplivi na delovnem mestu, zato morajo delodajalci poskrbeti za varno delovno okolje.

Ustrezno stanovanje, ogrevanje, kvalitetna voda in hrana, čist zrak ter varnost na cestah, delovnem mestu in doma so osnovni pogoji zdravja.

Onesnaževanje okolja je problem vseh Zemljanov, vendar se ga pogosto ne zavedamo. Kožni rak povezujejo z ozonskimi luknjami. Topla greda segreva zemeljsko ozračje in spreminja podnebne razmere, kisel dež pa uničuje rastje. Splošna onesnaženost Zemlje bo v bližnji prihodnosti močno vplivala na življenje in zdravje prebivalcev.

Zdrav človek potrebuje živila, ki mu zagotavljajo nujno potrebne beljakovine, maščobe, ogljikove hidrate, vitamine, minerale in vlaknine, pa tudi dovolj energije. Le tako lahko vzdržuje primerno telesno zgradbo in izvaja vsakodnevno telesno aktivnost. Otrokom zdrava prehrana omogoča rast in telesni ter duševni razvoj. Primerna in biološko neoporečna hrana omogoča nosečnicam zdravo nosečnost, plodu normalen razvoj, doječim materam pa uspešno dojenje.

Nekje premalo hrane, drugje preveč hrane

Del človeštva trpi zaradi pomanjkanja hrane, v razvitem svetu pa je največja težava v neustrezni in neuravnoteženi preobilni prehrani. Pridelovanje hrane na onesnaženih in okuženih poljih lahko privede do velikih okvar zdravja. Hranjenje živil, priprava hrane in shranjevanje že pripravljenih jedi mora biti pravilno.

Uravnotežena prehrana zagotavlja vzdrževanje idealne telesne mase. Vsebuje priporočene dnevne odmerke vitaminov in mineralov, kvalitetne beljakovine in dovolj vlaknin.

Sladkorno bolezen, bolezni srca in obtočil, srčni infarkt in možgansko kap prištevamo med civilizacijske bolezni, ki jih povzročata tudi nepravilna prehrana. Ocenjujejo, da je v Sloveniji dobra tretjina ljudi predebelih.

Idealna telesna masa posamezni-

ka je tista, pri kateri je najmanj tveganja za bolezni, ki jih debelost povzroča ali poslabša. Odvisna je od spola, telesne višine, telesne zgradbe in številnih drugih dejavnikov.

10 odstotkov večja masa od priporočene ali idealne že pomeni zmerno debelost. Številne bolezni so povezane z debelostjo. Vzroki zanjo so dednost, premalo gibanja, čustvene stiske, ki jih ljudje blažijo s pretiranim uživanjem hrane. Telesno težo vzdržujemo z zdravo prehrano in redno telesno aktivnostjo!

Kajenje povezujemo z nastankom bolezni srca in žilja, kroničnim bronhitisom, astmo, končno dihalno stisko in odpovedjo pljuč, pljučnim rakom, pogostimi okužbami zgornjih dihalnih poti, vnetjem želodčne sluznice, želodčno razjedo in razjedo dvanajstnika, rakom sečnega mehurja, osteoporozi, zvišanim krvnim tlakom in nizko porodno težo otrok mater kadilk.

Droge slabšajo kvaliteto našega življenja

Alkoholizem močno slabša zdravstveno stanje, vpliva na vsak organ in povzroča številne bolezni. Posledice alkoholizma so povezane z neposrednim uživanjem in delovanjem alkohola na možgane, z okvarami živcev, težavami z vnetjem želodčne sluznice, prebavnimi motnjami, cirozo jeter, okvaro srca, povečanim tveganjem za poškodbe glave in vpletenostjo v prometne nesreče in nasilna dejanja, s samomori, ki so pri nas tako pogosti, da Slovenci sodimo v vrh evropske tragične statistike.

Alkoholizem povzroča impotenco in neplodnost pri moških ter motnje menstrualnega ciklusa pri ženskah. Nekatere vrste raka v ustni votlini in na prebavilih povezujejo z alkoholizmom.

Težave na delovnem mestu, v družini, družbi in številna kriminalna dejanja so neločljivo povezana s pretiranim uživanjem alkohola.

Kultura pitja alkoholnih pijač obsega poznavanje vrst, kvalitete, porekla, izbire ustreznih pijač ob določenih jedeh in priložnostih ter zmerno uživanje alkohola. Ko postane alkohol blažilo notranjih stisk, sredstvo za večanje poguma in odpravljanje duševnih zavor, samokontrole ni več in je do alkoholizma samo še korak.

Droge so snovi, ki spreminjajo čutne in čustvene zaznave. Večina odvisnikov drogo potrebuje, da jim hitro in brez napore olajša stiske, konflikte, težave in slabo počutje.

Droga je hitro delujoča snov, ki navidezno odpravi problem in naredi neprijazen svet rožnat in poln ugodja. Olajšanje je dolgo le toliko, kolikor traja učinek droge. Sledi hitra vrnitev v neprijazno realnost in ponovno soočenje z nerešenimi problemi.

Preprečevanje bolezni odvisnosti se začne v družini, saj so starši majhnemu otroku vzor. Oče, ki se v obupu napije, in mati, ki redno uživa pomirjevala, otroku pokazeta vzorec reševanja stisk. Ko bo odrasel, bo počel enako. Starši so prvi, ki morajo svojim otrokom pokazati, kako se problemi rešujejo učinkovito in dokončno.

Nihče ne more otrok obvarovati pred težavami, krivicami, zavržitvami, izgubami in konflikti. Dolžni pa smo jih naučiti, kako reševati stiske razumno, brez utapljanja v drogah.

Danes so droge dostopne komurkoli, kadarkoli in skoraj za vsakim vogalom. Otrok jih bo obšel, če mu bomo z lastnim zgledom pokazali, da jih v življenju ne potrebuje. Takrat bo tudi v najhujši stiski zmogel rešitev najti brez njih.

Da bi bili zdravi in zdravje ohranjali, se moramo redno in dovolj intenzivno gibati. Tako ohranjamo dobro gibljivost sklepov in mišično moč, ostajamo optimistični, ustvarjalni in polni energije. Sedeč način življenja je povezan z debelostjo in pogojuje nekatere bolezni, od poapnenja žil do osteoporoze.

Za kvalitetno življenje so še kako pomembni dobri medsebojni odnosi, med katere sodi tudi spolnost. Moderne družbe se soočajo s problemom prenosljivih spolnih bolezni, z istospolnimi zvezami, s pogostim spolnim nasiljem. Neustrezna uporaba kontracepcije ima za posledico pogoste nepotrebne, v številnih deželah tudi nestrokovne, prekinitve nosečnosti ali pa rojevanje nezaželenih otrok, ki so kasneje ob rojstvu zavrženi.

Moderno življenje je stresno, vendar so se s stresom spopadali tudi naši predniki. Stres predstavlja normalno fiziološko napetost, s katero organizem odgovarja na vsako psihično in fizično obremenitev. Za življenje in preživetje je stres zato koristen. Uspešnost naše borbe s stresom je odvisna od našega življenjskega sloga. Poleg psihične stabilnosti, ustreznega sproščanja ter dobrega spanja, potrebujemo tudi redno telesno aktivnost.

Dostopnost zdravstvenih storitev močno vpliva na zdravje posameznih populacij. O svojih skrbih za zdravje in neobičajnih znakih, ki jih opazimo na sebi, se bomo pogovorili z osebnim zdravnikom. Tako se bomo otresli skrbi in strahu. V primeru morebitne bolezni bomo deležni takojšnjega zdravljenja, kar nam daje veliko večjo možnost preživetja, boljše rezultate zdravljenja in hitrejšo ozdravitev.

prim. Janez Poles,
dr. med.-internist

Člani športnega društva – zaključimo sezono veselo in aktivno!

Celo leto smo pridno telovadili, plavali, tekli, kolesarili, se podili za žogo, smučali, igrali tenis, se družili na izletih, akcijah. Leto pa se izteka in prav je, da se v našem slogu tudi poslovimo od aktivnega in uspešnega leta.

Vabimo vse člane športnega društva na zabavno, športno, družabno prireditev, na zaključek sezone.

Prireditev se bo začela v soboto, 11. decembra, ob 18. uri v večnamenski dvorani v Vinski Gori.

Zabaval nas bo ansambel Sedmi raj, prireditev pa bomo popestrili z družabnimi igrami, plesom, presenečenji. Poskrbeli bomo tudi za večerjo.

Prijave zbiramo pri športnem društvu do 4. decembra, prijavnina je 500 SIT. Vsak udeleženec zaključka sezone bo dobil rumeni kartonček, s katerim bo lahko v letu 2005 uveljavljal 50-odstotni popust pri eni od označenih akcij v Koledarju akcij športnega društva.

Zaključek sezone športnega društva – prireditev, ki je ne smete zamuditi!

Tečaja alpskega smučanja in deskanja na snegu

Športno društvo organizira za svoje člane v času božičnih počitnic **od 27. do 31. decembra** na Golteh tečaja alpskega smučanja in deskanja na snegu za otroke in odrasle.

Cena petdnevnega tečaja:

- za otroke od 6. do 14. leta starosti 11.000 SIT,
- za odrasle 15.000 SIT.

V ceno so vključeni tedenska vozovnica, organizacija tečaja, topel obrok in prevoz z avtobusom do Žerkovca.

Tečajniki se bodo vsako jutro ob 7.30 odpeljali izpred Rdeče dvorane v Velenju in se vračali ob 14.30.

Možnost plačila na dva mesečna obroka. Število tečajnikov je omejeno na 50.

Vpis v tečaj bo v četrtek, 9. decembra, od 6. do 14.30 na sedežu športnega društva.

Dodatne informacije dobite na sedežu društva osebno ali prek telefonov 5863-043 ali interno 18-20 ali GSM 041-647-889.

TOMAS SPORT 2

Tomas sport 2 v svoji trgovini v Nakupovalnem centru, Kidričeva 2B, Velenje, nudi vsem članom športnega društva poslovnega sistema Premogovnik Velenje 20-odstotni popust pri nakupu vse športne obutve, tekstila in športnih dodatkov brez omejitve velikosti nakupa.

Popusta ni mogoče uveljavljati v času razprodaj ali akcijske ponudbe. Člani društva lahko uveljavljajo le en, zanje najugodnejši popust.

Streljanje z zračno puško

Na strelišču strelske družine Mrož je 4. novembra potekalo tekmovanje v streljanju z zračno puško. Sodelovalo je 8 ekip, v tekmovalnem delu posameznikov pa 24 moških in 10 žensk.

Rezultati!

Moški ekipno: 1. Strokovne službe 578 krogov, 2. HTZ IP, 568, 3. Klasirnica, 527, 4. Izobraževanje, 466, 5. ESS, 463, 6. Zračenje, 441, 7. Proizvodnja I, 298, 8. Priprave, 119.

Ženske ekipno: 1. HTZ IP, 590 krogov, 2. Strokovne službe, 525.

Moški posamezno: 1. Mirko Junačko, HTZ IP, 181 krogov, 2. Franc Vovk, Strokovne službe, 173, 3. Tomislav Sušec, ESS, 167, 4. Ivica Jurič, Proizvodnja, 158, 5. Miran Šmarčan, Zračenje, 158.

Ženske posamezno: 1. Marina Sušec, HTZ IP, 165 krogov, 2. Marta Svetina, Strokovne službe, 160, 3. Darja Kelher, HTZ IP, 160, 4. Anita Kopušar, HTZ IP, 147, 5. Sonja Postrpinjek, Strokovne službe, 133.

Turnir v odbojki

V telovadnici ŠCV je dva novembrska ponedeljka potekal turnir v odbojki. Sodelovale so štiri ekipe.

8. novembra so bili doseženi tile rezultati:

Proizvodnja : Strokovne službe 0:2

Klasirnica : Izobraževanje 2:0

Strokovne službe : Izobraževanje 2:0

Proizvodnja : Klasirnica 1:2

Klasirnica : Strokovne službe 0:2

Izobraževanje : Proizvodnja 0:2

15. novembra so bile odigrane finalne tekme in doseženi tile rezultati:

ESD : Strokovne službe 2:1

Klasirnica : Zračenje 2:1

Izobraževanje : Proizvodnja 0:2

Končna lestvica je taka:

1. ESD, 2. Strokovne službe, 3. Klasirnica, 4. Proizvodnja, 5. Zračenje, 6. Izobraževanje, 7. Priprave.

Smučarski klub Velenje organizira prodajo nove in rabljene smučarske opreme, ki bo v Rdeči dvorani

- v petek, 3. 12., od 15. do 18. ure,
- v soboto, 4. 12., od 9. do 18. ure ter
- v nedeljo, 5. 12., od 9. do 15. ure.

VSTOPNINE NI!

Zaključek leta na smučeh 30. december, Golte

- ZBOR V ŽEKOVCU OB 8.00
- TRIJE PLOTI - MALICA OB 12.30
- PARALELNI SLALOM
- VSI ČLANI ŠD IMATE 30 ODSOTKOV POPUSTA PRI NAKUPU SMUČARSKE KARTE
- PRIJAVE DO ČETRTEKA, 23. DECEMBRA
- VABLJENI!

Dodatne informacije dobite na sedežu društva osebno ali prek telefonov 5863-043 ali interno 18-20 ali GSM 041-647-889.

Karlo Zlodej 1951 – 2004

Tudi jaz, trava med travami, drevo med drevesi, bom spal z razprostrtimi rokami in objemal zvezde, oblake in ptice in se pogovarjal s tabo zemlja dolgo, dolgo...

Odšel je Karlo. Lahko bi še bil. Lahko bi še trajalo. Toda komaj 53 pomladi mu je bilo odmerjeno. Žal morajo po svoji zadnji poti tudi veliki predvsem športa, kot je Karlo bil.

Zapisal se je temu »strupu« že od malega. Atletika in nogomet sta mu pomenila vse v življenju. Predvsem nogomet. Z velikim ponosom se je spominjal prvih nogometnih korakov, ki jih je naredil v svojem Rudarju. Tudi po koncu aktivnega igranja je ostal velik pripadnik kluba in vsega dogajanja okoli njega. Ko se je stadion dograjeval in nazadnje še pridobil razsvetljavo, je bil Karlo zraven. Želel je pridati, kolikor je zmogel in znal.

Krasili sta ga preudarnost in organizacijska sposobnost. Ponosen je bil vedno na prehojeno pot, a žal se je njegova življenjska iztekla mnogo

prekmalu, da bi lahko rekel: »Ne zmorem več skupaj z vami. Pojdite naprej brez mene.«

Karlo. Ohraniti takšnega človeka v sebi ni težko. Težje se je navaditi živeti brez njega.

A to kruto življenje gre naprej po svoji poti in ostajajo le najlepši in najtoplejši spomini.

Srečno, Karlo, in počivaj v miru.

D. K.

Zahvala

Ob smrti naše mame

Julijane Drev

se zahvaljujemo sindikatu in sodelavcem enot HTZ IP OUTN in dispečiranju materiala za izrečena sožalja, podarjeno cvetje in sveče.

Sinovi

Zahvala

Ob boleči izgubi očeta

Vlada Mraka

se iskreno zahvaljujem sodelavcem strojne in elektro dejavnosti jama ter sindikatu podjetja za darovane sveče in izrečena sožalja.

Sin Boris z družino

Zahvala

Ob smrti mojega očeta

Joza Čosića

se zahvaljujem sindikatu HTZ IP in sodelavcem Zavarovanja za podarjene sveče in denar.

Miro Čosić

PRODAMO STANOVANJA:

ŠOŠTANJ

- 2 S stanovanje velikosti 44 m², 4. nadstropje, Kajuhova cesta, starost 44 let, CENA: 10 mio SIT oz. po dogovoru

VELENJE

- 2 S stanovanje, velikosti 54 m², pritličje, Koželjskega u., starost 27 let, CENA: 10 mio SIT,
- 2 S stanovanje, velikosti 55 m², 7. nadstropje, Šaleška c., starost 43 let, CENA: 9,3 mio SIT,
- 2 S stanovanje, velikosti 55 m², 11. nadstropje, Koželjskega u., starost 27 let, CENA: 10,5 mio SIT,
- 2 S stanovanje, velikosti 48 m², 7. nadstropje, Koželjskega u., starost 26 let, CENA: 9,7 mio SIT,
- 4 S stanovanje, velikosti 116 m² - duplex, 2. nadstropje, Kersnikova cesta, starost 9 let, možnost odkupa tudi garaže 13,00 m² CENA: 28 mio SIT + 1,5 MIO mio SIT - garaža,
- 3 S stanovanje, velikosti 79 m², 5. nadstropje, Goriška cesta, starost 24 let, delno obnovljeno, CENA: 14 mio SIT,
- 3 S stanovanje, velikosti 74 m², 3. nadstropje, Kersnikova cesta, starost 13 let, delno obnovljeno, CENA: 13 mio SIT,
- 3 S stanovanje, velikosti 85 m², 2. nadstropje, Goriška cesta, novogradnja, CENA: 21,5 mio SIT,
- 3 S stanovanje, velikosti 83 m², 3. nadstropje, Rudarska cesta, starost 44 let, obnovljeno CENA: 15,5 mio SIT.

HABIT VAM POMAGA, SVETUJE IN POSREDUJE PRI ODDAJI, NAJEMU, ODKUPU IN PRODAJI VSEH VRST NEPREMIČNIN

telkom
sistemi d.o.o.
v e l e n j e

V nakup vam ponujamo

razne telefonske aparate ter opremo in **sklenitev vseh Mobitelovih naročniških paketov—akcijske cene za sklenitev ali podaljšanje naročniških razmerij**

Zaposlenim v poslovnem sistemu Premogovnik Velenje omogočamo **obročno plačilo prek osebnih dohodkov.**

Ponujamo vam:

GSM telefonske aparate, mobi pakete, brezvrvične telefonske aparate Siemens, Panasonic, po izredno ugodnih

PREDNOVOLETNIH AKCIJSKIH CENAH.

Vabimo vas, da nas obiščete v poslovnih prostorih na Preloški 1 (poleg Esotecha). Lahko nas tudi pokličete na telefonsko številko 899-6402 ali na interno številko 64-02.

Beograd, naše bivše glavno mesto

Beograd – mesto oddaljeno od Ljubljane samo 528 km za vse, ki še niste pozabili »naše juge« in za tisto generacijo, ki bi rada spoznala »naše bivše glavno mesto«. Zakaj obiskati prav Beograd? Zaradi tega, ker se boste tam počutili kot doma. Beograd leži na Balkanskem polotoku, na so-točju rek Save in Donave. Okolico Beograda obdaja na severu Panonska nižina s pšeničnimi in koruznimi polji ter na južni strani Šumadija z vinogradi in nasadi sadja.

Klima je umirjeno kontinentalna z štirimi letnimi obdobji. Povprečna letna temperatura zraka je 12°C. Jesen je daljša od poletja, z daljšimi sončnimi in toplimi obdobji. Zime niso tako ostre, v povprečju je samo 21 dni, hladnejših od 0°C. Poletje je kratko in precej deževno. Za Beograd je značilen jugovzhodni in vzhodni veter, imenovan košava.

Na ožjem ozemlju Beograda živi okoli 1.300.000 prebivalcev, na širšem območju pa okoli 1.550.000 prebivalcev. Uradni jezik Srbije in Črne Gore je srbski, ki pripada južnoslovanskim jezikom. V uradne namene sta v uporabi cirilica ter latinica, saj se oba jezika učijo tudi v šoli. V Beogradu lahko kupujete iz fotelja (Teleshop), manj prek interneta, ampak tisto pravo nakupovanje so nakupi »v živo«. Tamkajšnji trgovci imajo najraje gotovino, vendar so tudi mesta, kjer so dobrodošle kreditne kartice.

Kulinarika je zelo pestra. Mnogo jedi ne obstaja v jedilnikih drugih narodov, čeprav so jedi narejene iz običajnih sestavin. Prav to je dober razlog, da poskusite srbsko nacionalno kuhinjo. Prepustite se izkušnim rokam tamkajšnjih gostincev, saj so z njimi bili zadovoljni tudi ljudje na državnem in kraljevem nivoju. V spominu vam bodo zagotovo ostale peestre noči ob nacionalni prehrani in pijači ter seveda glasbi.

Najbolj poznane zanimivosti so!

Največji in najlepši park Kalemegdan in hkrati najznačilnejši kulturno-zgodovinski kompleks, v katerem dominira trdnjava nad izlitem Save v Donavo. Prostor je v času, ko je bila trdnjava glavno vojno oporišče Beograda, slu-

žil kot skrivališče pred boji. Prav zaradi tega njegovo ime izvira iz turške besede »kale« - polje in »megdan« - borba. Turki so Kalemegdan imenovali tudi »Fićirbajir«, kar pomeni »breg za razmišljanje«. V neposredni bližini Kalemegdana so najstarejši deli zgodovinskega dela mesta. Ta okoliš imenujejo Stari Beograd. V njem se je do 30. let 19. st. postopoma formiral administrativno-poslovni center Srbije v dobi kneza Miloša. Stari del Beograda se imenuje Skadarlija. Nastal je konec 19. st. oz. v začetku 20. st. Skadarlijo najpogosteje primerjajo s pariškim Monmartrom, tako po izgledu kot tudi po veseli umetniški atmosferi. Na tem področju je živel in umrl znani srbski književnik in slikar Đura Jakšić. Njegova hiša je preurejena v sestajališče pesnikov, kjer potekajo t.i. »Skadarlijski večeri«.

Druge znamenitosti, ki jih vsekakor ne smete spregledati, so še: Dedinje - Hiša cvetja, kjer počiva Josip Broz Tito, Ada Ciganlija - znameniti splav na vodi, Avala - spomenik neznanemu vojaku idr.

Vabimo vas, da pričakate Novo leto prav tukaj!

Program 1: odhod 31. 12. 2004, 1 dan, cena 9.900 SIT. Storitve: avtobusni prevoz, ogledi po programu, vodenje.

Program 2: odhod 31. 12. 2004, 3 dni, cena 23.500 SIT (2*) oz. 29.500 SIT (4*). Storitve: avtobusni prevoz, 2 x nočitev z zajtrkom v hotelu 2* ali 4*, ogledi po programu, vodenje. Doplačilo: novoletna večerja s programom na Skadarliji ali na splavu 16.000 SIT.

Program 3: odhod 30. 12. 2004, 4 dni, cena 23.900 SIT. Storitve: avtobusni prevoz, 2 x nočitev z zajtrkom v hotelu 2*, ogledi po programu, vodenje. Možnost doplačila za tradicionalno večerjo z živo glasbo 16 EUR.

Program 4: odhod 29. 12. 2004, 5 dni, cena 40.990 SIT. Storitve: avtobusni prevoz, 3 x nočitev z zajtrkom v hotelu 3*, turistična taksa, ogledi po programu, vodenje.

Podrobnejše informacije glede posameznih programov dobite v TURISTIČNI AGENCIJI GOST, Rudarska cesta 6, 3320 Velenje, telefon 897 32 80.

VELIKO JE POTI, A LE ENA JE PRAVA! TURISTIČNA AGENCIJA GOST! **Metka Marič**

SILVESTROVANJE NOVOLETNI PLES

Restavracija
Jezera

Z ANSAMBLOM 7. RAJ

INFO: www.gost.si | ales.hoheger@rlv.si | Tel.: 03 5866 462, 041 873 225

Nočni ogled Muzeja premogovništva Slovenije

Vabimo vas na tradicionalni nočni ogled muzeja,
ki bo v petek, 17. decembra, od 16. ure dalje.

Podoživeli boste nočni delavnik rudarjev, v muzeju vas bo pozdravil dedek Mraz, za vas pa pripravljamo tudi koncert vokalne skupine BIT in sestava trobilcev Pihalnega orkestra Premogovnika Velenje. Koncert bo ob 19. uri v kopalnici pri črni garderobi.

Na ta poseben dan bo posebna tudi cena, ki bo promocijska
in enotna za vse obiskovalce -1200 SIT.

Manjkalo ne bo zakuhanega vina in druge gostinske ponudbe.

Vabimo vas, da z nami preživite praznični večer.

Srečno!

Kolektiv Muzeja premogovništva Slovenije

DOŽIVITE PREDPRAZNIČNO VZDUŠJE EVROPSKIH MEST

04.12.

NAKUPI V MÜNCHNU 8.900 SIT, DUNAJ 5.700 SIT

11.12.

BUDIMPEŠTA 6.900 SIT, DUNAJ 5.700 SIT

DUNAJ IN MUSICAL CHRISTMAS 5.700 SIT + vstopnica 5.800 SIT

SALZBURG IN OBERNDORF »kjer so prvič zapeli Sveto noč« 7.300 SIT

12.12.

DUNAJ IN MUSICAL »ELISABETH-SIS« 5.700 SIT + vstopnica 6.900 SIT

18.12.

SALZBURG IN OBERNDORF »kjer so prvič zapeli Sveto noč« 7.300 SIT

DUNAJ 5.700 SIT, DUNAJ 2 dni 19.500 SIT, BRATISLAVA 6.500 SIT

GARDALAND 9.500 SIT, BUDIMPEŠTA 2 dni 13.990 SIT

19.12.

ROMANTIČNI STEYR 6.900 SIT

DUNAJ IN MUSICAL »ELISABETH-SIS« 5.700 SIT + vstopnica 6.900 SIT

1=2 PLAČA EDEN, POTUJETA 2!

PREDBOŽIČNI DUNAJ 04., 05., 11., 12., 18. in 19.12. 10.990 SIT/2 osebi

PREDBOŽIČNI SALZBURG 04., 11. in 18.12. 9.990 SIT/2 osebi

PREDBOŽIČNA BRATISLAVA 04., 11. in 18.12. 12.990 SIT/2 osebi

NOVOLETNO RAJANJE

28.12.

BARCELONA, bus, 6 dni 53.900 SIT

29.12.

AMSTERDAM, bus, 5 dni 44.900 SIT, PRAGA, bus, 5 dni 37.900 SIT

DUBROVNIK, bus, 5 dni 26.900 SIT, BRATISLAVA, bus, 4 dni 23.900 SIT

BRNO, bus, 4 dni 24.900 SIT, KRAKOV, bus, 5 dni 33.900 SIT

BERLIN, bus, 5 dni 38.900 SIT, CRNA GORA, bus, 5 dni 39.900 SIT

30.12.

BUDIMPEŠTA, bus, 4 dni 33.900 SIT, PARIZ, bus, 4 dni 29.900 SIT

AZURNA OBALA, bus, 4 dni 25.100 SIT, RIMINI, bus, 3 dni 23.900 SIT

SARAJEVO, bus, 4 dni 23.900 SIT, BEOGRAD, bus, 4 dni 23.900 SIT

RIMINI, bus, 3 dni 27.900 SIT

31.12.

BEOGRAD, bus, 1 dan 9.900 SIT

VABIMO VAS TUDI NA OTVORITVE SMUČARSKIH SEZON, KRAJŠI
ODDIH NA OBALO ALI ZDRAVILIŠČE! UGODNE PONUDBE V
ZADNJEM HIPU! **PREDPRODAJA KART ZA GOLTE!**

TURISTIČNA AGENCIJA GOST
Rudarska cesta 6 - Velenje
Tel: 897 32 80, Fax: 897 32 81
www.gost-turizem.com

Veliko je poti, a le ena je prava!

Nagradna križanka

	AVTOR: DUŠAN KOVAČIČ	NEUMEN MOŠKI	ODSTRANJEVANJE VOZLOV	PIHALNI INSTRUMENT Z DVOJNIM JEZIČKOM	POSTREŽNA MIZA V TRGOVINI	RIMSKA KONJENISKA ENOTA	NIKEJ		TEPEC, BUKSELJ (LJUDSKO)	KOSILO NA PROSTEM	LETOVIŠČE PRI OPATJI	NEKDANJI MONGOLSKI VLADARSKI NASLOV
	GOSPODINJSKI PLIN							KONICAŠT VRH GORE DEL STANOVANJA				
	POTVARJANJE SMISLA BESED IN ZAKONOV											
	MESTO V KOPRSKEM PRIMORJU						VRTINČAST TROPSKI VIHAR V S. AMERIKI					
	UDELEŽENEC PRAZNOVANJA OB POROKI					BISTVENA SESTAVINA	IGRALEC (IVO)				POPRAVLJANJE ROKOPISA	RAZBRZDANO VESELJANJE
	MOLIBDEN			OSNOVNA ENOTA ZA MERJENJE MASE	IZOLATOR		MIRUJOČI DEL STROJA					
OŽINA				OLGA ČEČKOVA				ANGLEŠKA PLOŠČATA MERA				
PREDLOG									MAČEK (LJUBKOVALNO)	KILOGRAM	ALENKA BIKAR	
	MRČES	NAPRAVA, KI ONEMOGOČA PREHOD	RIHARD JAKOPIČ	PLEMENIT CILJ PESNICA ŠKERL		OLIVER TWIST			ŽENSKA V ODNOSU DO SVOJEGA OTROKA			
JEZIK. ENOTA ZA OZNAČEVANJE POJMOV					PULJSKI AMFITEATER	LOJZE ROZMAN			UMOR			
NAJDENI PREDMET IZ STAREJŠEGA OBDOBJA									VRSTA NARKOTIKA			
SERGEJ PROKOFEV			VZDEVEK KOŠARKASA JORDANA HOKEJIST ZUPANČIČ		LASTNIK VELIKE ZEMLJIŠKE POSESTI	SLOVESNE BESEDE JZ. REČENE OB NAPIVANJU		AMERIŠKA IGRALKA GARR JADRALNA DESKA			RENUJ	KOTANJA Z VODO ZA GOJENJE RIB
VEK, DOBA				SOLIM. ZLOG	NINA RICCI							
JESENI CVETOČA ROŽA, MRAZNICA				ZORAN THALER	PEVEC PLESTENJAK KAZALNI ZAMEK		GOZDARSKO ORODJE					
RAHLOČUTNOST, OBZIRNO VEDENJE					ANTON AŠKERC				UREDNİK		NOČNI LOKAL	AMERIŠKA TROPSKA KUKAVICA
							GOSTIJA					
							AMERIŠKI IGRALEC (STEVEN)					
					VEČ STAVČNA ORKESTRALNA GLASBA							
						PLESNA FIGURA PRI ČETVORKI			SKLENJENA VRSTA POJAVOV			
						STAR SLOVAN						
						IRSKI BRINOVEC						
					PIANIST BERTONCELJ							
					LIČILO ZA NOHTE							

Nagradna križanka GOST,d.o.o.

Napišite geslo iz križanke na dopisnico in jo do 15. decembra pošljite na naslov:
 Uredništvo Rudarja, Premogovnik Velenje, Partizanska 78, 3320 Velenje.

Nagrade:

1. nedeljsko kosilo za dve osebi v Vili Široko,
2. nedeljsko kosilo za dve osebi v restavraciji Jezero,
3. dve pizzi v Arkadi.

Rešitev nagradne križanke SPESS, objavljene v Rudarju 9/2004, je geslo: »Vabljeni v devet sindikalnih apartmajev«.

Nagrajenci so:

1. nagrada Dejan Vozelj, Šalek 81, 3320 Velenje,
2. nagrada Katja Založnik, Gozdarska 92, 2382 Mislinja,

3. nagrada Milena Ahtik, Škalska 17, 3320 Velenje.

Nagrajenci bodo nagrade prejeli po pošti.

Čestitamo nagrajencem, vse bralce pa vabimo k reševanju nove nagradne križanke v tej številki Rudarja.

HOTEL BARBARA FIESA

JESENSKO-ZIMSKI PAKETI

3- DNEVNI PAKET - 22.500 SIT / osebo

Paket vključuje:

namestitev v dvoposteljni sobi (TWC, tel, klima, SATTV, balkon), 3 x polpenzion (možnost kosila ali večerje), neomejeno kopanje v pokritem bazenu z ogrevano morsko vodo (29-30°C), uporaba fitness-a, turistična taksa, zavarovanje in ddv.

SILVESTROVANJE V HOTELU BARBARA

2 DNEVNI PAKET /NZ/ - 40.000 SIT / osebo

Obvezen termin za najmanj 2 dnevni paket: 31.12.2004 – 2.1.2005

Paket vključuje: namestitev v dvoposteljni sobi (TWC, klima, tel, SAT TV, balkon), pogled na morje oz. jezero, nočitev z zajtrkom, silvestrski menu (31.12.2004), novoletni brunch (zajtrk & kosilo), novoletni menu, kopanje v pokritem bazenu z ogrevano morsko vodo (29-30°C), uporabo fitness-a, turistično takso, ddv, presenečenje. Za ples in zabavo bo poskrbel ans. ALEGRO PICANTE.

Začuti naravo...